

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema

*Aan
tafel*

Janny van der Heijden over eten en meer

Geen pakjes of zakjes

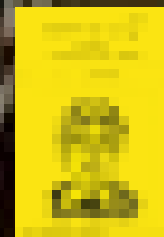
VERDER IN DIT NUMMER

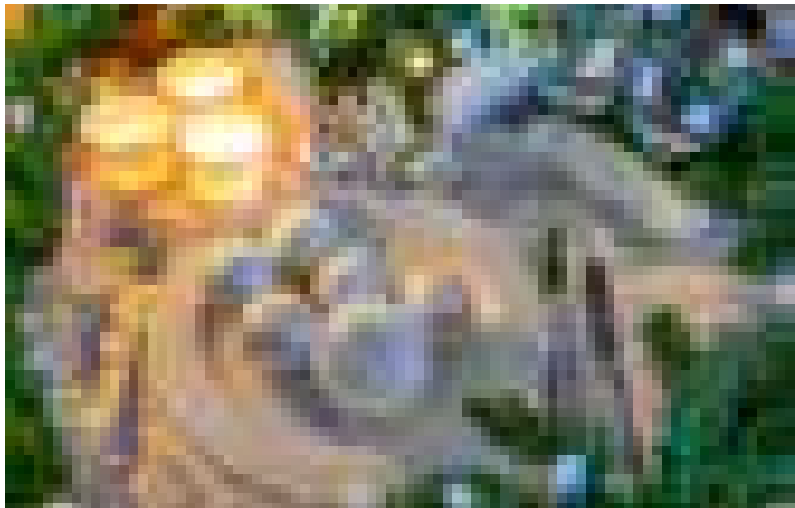
- Samen eten bij Open Hof
- Armoede, beter voorkomen dan bestrijden

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €3,00
waarvan €1,50
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Fotografie **Theo Koelmans**

Eet smakelijk

Kerst is het feest van het licht. Bij de voorloper van kerst, de midwinterfeesten, werd gevierd dat de dagen weer begonnen te lengen en de duisternis verdween. De christenen vieren de geboorte van het licht, Gods zoon, kindeke Jezus. In onze tijd is het een familiefeest. Met veel brandende kaarsen. Mensen zijn bij elkaar en hebben het gezellig. Eten is daarbij steeds belangrijker geworden. Vijf, zes, soms wel zeven-gangenmenu's zijn vrij normaal met kerst, maar dat is niet de ware geest van Kerstmis. En overigens is dat natuurlijk alleen weggelegd voor de rijken onder ons. Maar ook een bijstandsmoeder slooft zich uit om met haar beperkte middelen een bijzondere maaltijd op tafel te zetten uit de goed gevulde tas van de voedselbank. Maar hoe is dat voor een dakloze, die op zijn roostertje boven een paar stenen voor zijn tentje zijn bijeengeschrapte maaltijd opwarmt? Is het voor een eenzame oudere wel zo gezellig met kerst? Of wordt dan juist de eenzaamheid nog eens benadrukt?

In deze dubbeldikke Riepe gaan wij aan tafel bij verschillende groepen. We schuiven aan bij een maaltijdbezorger en duiken diep in de wereldkeuken. En toch ... de geest van kerst zit niet in wat je eet of drinkt. Het gaat erom er voor elkaar te zijn. Samen genieten, tijd en interesse voor elkaar te hebben en het begin maken met goede voornemens: wat ga ik komend jaar anders doen. Maar genoeg daarover, we gaan aan tafel! Eet smakelijk.

Arnold de Meijer

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €3,00. Daarvan is €1,50 voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiering, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?
Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

REDACTIE
Cherinda Zwier
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Robert van Bergen
Bert Loos
Annelies Romers
Ella Huizinga

Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Frits Croes
Maarten Vermeulen
Bas Wollinga

VORMGEVING
Emese Bissels
Dinah Jellema

FOTOGRAFIE
Suzanne Posthumus
Jaap ten Hooft
Frits Blom
Bachir Benchagra

Chico Bolt
Wim Mijlaf
Theo Koelmans
Lucas de Wit

VASTE COLUMNISTEN
Gerard Lohuis
Fokko Oldenhuis
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan

Jaap Krol
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Marieke Werkman

FOTOGRAFIE COVER
Ronald J. Reinders

STRIP
Ido Dijkhuis

PUZZEL
Luuk Kobes

ILLUSTRATIES
Paul Kimkes
Robby Bakker
Pim de Boer

DRUK
Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers en dichters uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus Jeffrey Visser

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE
Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL381NG0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

ISSN
2405-769X

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

WerkPro

INHOUDSOPGAVE

SAMEN ETEN BIJ DE OPEN HOF

Iedere week op vrijdagmiddag rond twaalf uur worden er in het opvangcentrum de Open Hof gratis warme maaltijden uitgeserveerd aan dak- en thuislozen.

14

24 VAN COKE NAAR KOKEN

Als je in Delfzijl in een strenggelovig gezin opgroeit, dan heb het niet gemakkelijk als een jongetje van dertien. Als ook nog blijkt dat je adhd hebt, dan wil je ook weleens rust in je hoofd hebben en vluchten voor de onrust door drank en sigaretten te gebruiken.

ARMOEDE, BETER VOORKOMEN DAN BESTRIJDEN

'Allerlei betaalde krachten zijn in de weer met voorzieningen voor arme mensen.' Prof. dr. Laura Batstra van de Groningse faculteit Gedrags- & Maatschappijwetenschappen verbaast zich hierover.

42

Opgeklopte kerstjolijs

Marieke Werkman

Gekkenwerk

Midwinterfeest

De Wijert voedt

Mea Sententia

Werk in uitvoering

Heroïnebehandeling

Kunst op straat

Het bijzondere geluk

ESNS

Bij Koks Herberg

MensA Roden

Koken met een missie

4

6

7

8

10

12

13

16

18

19

20

22

26

27

Recht en krom

Jaap Krol

LED it shine

Mantelkat

Bie pad en weg

Kruiswoordcrypto

Interview Janny van der Heijden

Horoscoop

Buurvrouw en BuurvrouwBus

De ballade van de kerstboom

Straatklinkers

Businesscluboverzicht

Opvanginstellingen

Straatkanjers

28

29

30

31

32

33

34

37

38

40

45

46

47

48

Opgeklopte kerstjolijt

Door **Lydia Tuijnman** Illustratie **Robby Bakker**

‘Ik zal blij zijn als het achter de rug is!’ pruttel ik stevast rond deze tijd van het jaar. Kerst kan me gestolen worden, maar er meldt zich jammer genoeg niemand die daar dan es echt werk van maakt. En ach, de rest vindt het “zo gezellig”, ze tuiten hun lippen, bollen hun schouders en wrijven hun handen, alleen al bij de gedachte. Dus allee maar weer, de keuken in, want dat is de enige plek waar je veilig bent voor al die opgeklopte kerstjolijt.’

Kosten, 5 euro per persoon inclusief drankjes

Om aan de deze feestelijkheden part noch deel hebbende dieren een prettige kerst te bezorgen, is dit een vegetarisch kerstdiner. Zonder dure ingrediënten, ook voor minima hopelijk goed te betalen. Alle recepten zijn voor 4 personen.

Hapjes

Een tafel die vol staat met schaaltes diversen trekt altijd gejuich. Bovendien hebben de wachtenden wat te doen als jij je nog even in je keuken verschanst. Bak dus stokbrood, liefst twee soorten, maak kruidenboter, marineer zelf olijven met wat verse knoflook en oregano, maak een mooie pesto, of doe alsof je dat deed door de zelf gekochte met verse blaadjes basilicum op te leuken. En als je toch de oven aan hebt, op een vel bakpapier wat plakjes bladerdeeg neerleggen. Bestrooien met kaasrasp. In 1 cm brede repen snijden en 1 cm uit elkaar schuiven. Bakken op 200 graden, hou ze in de gaten. Zodra ze goudbruin zijn, uit de oven halen en af laten koelen. Voilà, je eigen kaasstengels.

Soepje

Snipper een uitje, snijd 2 tenen knoflook fijn en snijd 1 bakje champignons in plakjes. Smelt 50 gr boter in een grote pan, bak daarin de champignons op laag vuur in 20 minuten mooi bruin. Bak het uitje dan 5 minuten mee. Bestrooi het geheel met 1 eetlepel bloem en roer door nog een minuutje bakken. Een liter bouillon er scheutgewijs bij roeren, dan de knoflook en ook wat tijm en nootmuskaat. Breng aan de kook en laat een uur zachtjes pruttelen. Pureer met een staafmixer, maar hou wat champignons uit de soep apart voor het garneren. Roer er 250 ml slagroom door. Opnieuw op temperatuur brengen, proeven, op smaak maken, garneren en serveren.

Feestelijke filotaart

Laat een pak filodeeg, 250 gram, (liefst grote vellen!) ontdooien, verwarm de oven op 200 graden. Snipper 2 uien en 4 tenen knoflook en fruit even aan in een ruime pan met een scheut olie. Voeg 5 ons gewassen en goed uitgelekte spinazie bij de ui en knoflook in de pan en roerbak totdat de spinazie geslonken is. Maak op smaak met zout en peper, wat dille en eventueel een theelepel komijnzaadjes. Een handje geweldige rozijnen kan ook lekker zijn. Laat het mengsel in een vergiet uitlekken. Neem een ingevette ronde ovenschaal, geen springvorm! Bestrijk een vel filodeeg met olijfolie. Leg het in de ovenschaal. Leg hier een tweede vel losjes bovenop, bestrijk de bovenkant daarvan weer met olijfolie. Maak zo 4 wat nonchalant geplooiden lagen waarmee de hele schaal bedekt is. Snijd 2 ons feta in stukken, meng dit met 3 eieren en 1 dl melk met de spinazie. Schep het mengsel over het deeg in de ovenschaal. Afdekken met de resterende vellen ingevet filodeeg. Zet de schaal in de oven, temperatuur naar 180 graden. Bak de taart 30-40 minuten gaar en bruin. Even inprikken om te checken of hij ook aan de binnenkant goed gaar is. Anders nog even de oven in. Geef er een mooie groene salade en rijst of ovenaardappeltjes bij.

Gebakken peren

Snijd 3 mooie peren (geen stoofperen!) in de lengte in vieren. Verwijder het klokhuis en het kontje. Bak de peren, steeds weer even keren, in een half pakje roomboter in een grote anti aanbak koekenpan. Bestrooi na een minuut of 10 met 80 gram kristalsuiker en bak zachtjes door, tot boter en suiker wat gaan karamelliseren, dus bruin en wat stroperig worden. Verdeel de peren in 4 schaaltes, schep er een mooie bol vanille-ijs op en giet er het warme karamelmengsel erover. Snel serveren! ♦

Nee

MARIEKE WERKMAN

Illustratie Robby Bakker

Het had gevroren en de lucht was kraakhelder. Ik keek uit over de landerijen. In de natuur zat ik op een bank te genieten van het uitzicht. Over de landweg zag ik twee mensen lopend dichterbij komen. Een compacte man en een slanke vrouw. Ze droeg haar donkerbruine haren in een lange vlecht. De man had van die borstelige wenkbrauwen. Hij vroeg: 'Mag ik hier zitten?' Terwijl hij de vraag stelde ging hij ook al bijna zitten. Ik zei: 'Nee, liever niet vanwege corona.'

De man keek me boos aan en vervolgde: 'Corona bestaat helemaal niet. Het is gewoon een griepje.' Pfff had ik hier ook nog te maken met een zogenaamde coronaontkenner. Ik voelde me behoorlijk opgelaten en zei: 'Mijn antwoord is nee en ik heb het recht om dit te zeggen. En er zijn duizenden mensen overleden aan dit virus dus het bestaat wel degelijk!'

De vrouw sprak de man in een vreemde taal aan. Het leek erop dat ze hem op andere gedachten wilde brengen. Hij ratelde in diezelfde onverstaanbare taal terug en maakte hierbij wilde handgebaren. Ik opperde: 'Daar verderop staat ook een bank.' De man wilde zijn gelijk halen en zei: 'Je hoeft nu niet te zeggen dat daar een bank staat.' Hierna vertrokken ze. De man keek nog een paar keer woest achterom.

Waarom is **nee** zeggen toch zo moeilijk? Als ik nu gewoon had gezegd: 'Nee, ik wil hier graag alleen zitten.' Of is dit een te lang antwoord? Het woord **nee** roept ongemak op. Ik ben bang voor de reactie van de ander. Het voelt toch alsof je iemand anders afwijst. Tegelijkertijd is altijd maar **ja** zeggen funest voor je eigen welzijn. En je mag **nee** zeggen als dit voor jezelf goed voelt, want anders wijs je jezelf af.

Met een vriendin had ik het er nog even over. Zou ik een volgende keer beter: 'Nee, dankjewel', kunnen zeggen? De vriendin lachte hardop en zei: 'Dat is een tegenstrijdige boodschap. **Nee** is **nee** en in dankjewel kan een toehoorder een kans zien en een **ja** horen.' Oefening baart kunst en een volgende keer ga ik kordaat **nee** zeggen. Maak je borst maar nat!

GEK KEN WERK

Geen kerst

Door Gerard Lohuis Fotografie Frits Blom

'Als je niet onmiddellijk aan tafel komt, snij ik je de keel door.' Plotseling hoort Henk een harde knal en ziet hij hoe blauwe zwaailichten zijn vroegere speelkamer in lichterlaaie zetten. Hij zit angstig in het hoekje van de kamer en wil vluchten maar zit vastgenageld aan de grond. Hij wil weg maar zit vast. Hij hoort voetstappen en de stem die zojuist nog uit de andere kamer kwam, komt de kamer binnen. Een stem die wandelt. Henk is nu geheel in paniek en dan begint hij te gillen.

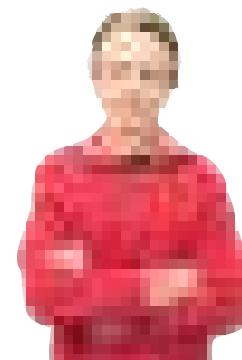
Badend in het zweet wordt Henk wakker en realiseert zich dat hij heeft gedroomd. Niet voor het eerst. Hij slaakt een diepe zucht en voelt hoe zijn pyjama als een natte dweil aan zijn huid kleeft. De dekens liggen op de grond en nu pas merkt hij hoe hij aan het rillen is. Tineke die naast hem ligt, is wakker geworden en pakt zijn hand. 'Heb je weer zo akelig gedroomd?', en komt nu tegen hem aan liggen. Ze voelt hoe Henk zachtjes snikt en weet dat de slaap hem heeft meegenomen naar herinneringen die hij maar niet achter zich kan laten. Het lijkt met de jaren erger te worden. Het begint steeds wanneer het kerstfeest nadert en ze thuis plannen maken om samen met hun drie kinderen de boom op te tuigen.

Waarom kunnen we nou nooit eens gewoon kerst vieren zoals iedereen? Moeder zit met haar handen in haar schoot en hoort hoe haar man buiten tekeergaat tegen Henk. Ze

huilt zachtjes terwijl ze probeert de baby in haar armen te kalmeren. Zachtjes wiegt ze de kleine die door al het geschreeuw aan tafel geheel van slag is geraakt. Ze schaamt zich voor de burens voor het lawaai en ziet hoe kleine Henk een paar flinke tikken krijgt. Als ze haar man probeert te stoppen, weet ze dat het alleen maar erger wordt. Ze hoopt dat het snel voorbij is. Haar man kan niet tegen het drukke gedrag van Henk en vreet zich al bij voorbaat op als het niet rustig is aan tafel. Als haar man nu maar eens maat wist te houden met zijn drankgebruik, dan zou het misschien niet zo uit de hand lopen.

'Zie je op tegen de kerst Henk?' Tineke en Henk liggen nu in het donker met open ogen naar het plafond te staren. Henk hapt naar adem, zucht en pakt de hand van Tineke. 'Ik wou dat het voorbij was en tegelijk wil ik dat de kerst het mooiste feest van het jaar zal zijn. Hoe ouder ik word, des te meer besef ik dat het waarschijnlijk nooit zal gebeuren. Als onze kinderen straks weer stralend bij de versierde boom aan tafel zitten, voel ik dat ik ver weg ben. Het lukt maar niet om dan niet weer die kleine jongen te zijn, bang in een hoek van de kamer en zie hoe mijn ouders weer eens ruzie maken'.

Ook dit jaar zal Henk er met kerst niet bij zijn.

Midwinterfeest

Door **Rudy Vane** Collage **Anna de Ruiter**

Het is bijna 21 december, de kortste dag van het jaar. Dan vieren we het midwinterfeest, want de dagen worden weer langer, hoera! We hebben een heel mooie midwinterboom uitgezocht, een grote spar met volle takken. Samen met mijn zusje mag ik hem versieren. Gisteren hebben we walnoten, hazelnoten, kastanjes en dennenappels geverfd, in allerlei felle kleuren. Mama heeft appels, peren en mandarijnen gekocht, die mogen ook in de boom. We hangen alles mooi verdeeld over de boom en draperen er dan een paar mooie slingers omheen. En dan komt papa met zijn nieuwste uitvinding, fluorescerende nepsneeuw! Hij spuit de sneeuw over de hele boom. We wachten even tot het licht kan worden opgenomen door de sneeuw en dan gaat het licht uit. De boom geeft nu prachtig wit licht af, geweldig.

Vandaag is het zover, het is 21 december, midwinterfeest! Buiten is het guur, we blijven lekker binnen. Papa heeft de haard aangestoken en het vuur geeft een heerlijke warmte af. Mijn zusje en ik zitten met een beker warme chocolademelk voor de haard en staren in de vlammen. Heerlijk. Vanuit de keuken komt de geur van erwtensoep. Dat wordt smullen vanavond. Maar eerst gaan we spelletjes doen. Zelf vind ik Scrabble heel leuk, ik ben goed in taal en ken veel woorden. Dat vindt mijn zusje niet leuk, zij is twee jaar jonger en kent veel woorden die ik leg niet. 'Dat woord bestaat niet!' roept ze dan verontwaardigd, waarop ik het woordenboek pak en haar laat zien dat het wel degelijk bestaat. Maar met Memory is zij weer beter, zij wint dan ook meestal. Mens-erger-je-niet, Monopoly, Rummikub, de middag vliegt voorbij. Mama dekt de tafel en wij mogen helpen. Papa steekt kaarsen aan, gezellig. Mama zet een grote pan erwtensoep op tafel. Een lekker volle soep met aardappelen, knolselderie, wortel en rooktofu. O ja, dat was ik nog vergeten te zeggen, wij zijn vegetariërs, dus geen rookworst of iets onzinnigs wat er op moet lijken. Als toetje krijgen we griesmeelpudding met zelfgemaakte bessensap, mmm, echt wel het lekkerste toetje van de hele wereld!

En nu is het alweer bedtijd, de dag is voorbijgevlogen. Gedoucht, warme pyjama aan, kijk ik nog even uit het raam. De wind raast rond het huis, regen striemt tegen de ruiten. Aardedonker is de nacht. Ik ga vlug slapen, want morgenochtend

Ik word wakker met een blij gevoel. Yes, cadeautjes! Zoals

elk jaar hebben papa en mama weer cadeautjes voor ons gekocht, dat is traditie. Geen Sinterklaas, Kerstman of een ander verzonnen wezen, die hebben wij niet nodig voor een magisch gevoel. Het gevoel dat onze ouders van ons houden is al magisch genoeg. Ik loop snel de trap af naar beneden, mijn zusje achter mij aan. Ook papa en mama komen naar de kamer, ze weten dat we onze pakjes meteen uit willen pakken. Maar toch moeten we nog even wachten, eerst leest papa een midwintergedicht voor:

*Midden in de winternacht
Glanzend in de volle maan
Staat daar in volle pracht
Een spar met lichtjes aan
Een spar versierd met vruchten
In de witte maneschijn
Mensen moeten even zuchten
Kon het maar altijd midwinter zijn*

En nu mogen we eindelijk de pakjes uitpakken, scheuren maar. Natuurlijk pak ik meteen het grootste pak met mijn naam erop. Wat zou dat toch zijn? Een nieuwe winterjas, fijn, mijn oude was me toch te klein. Nieuwe schoenen en een broek, een kleurdoos en een geschiedenisboek. Voor mijn zusje ook een nieuwe jas, leuke laarsjes en een eenhoortas, stoepkrijt en een prentenboek, ze is ook helemaal in haar sas. Oh, ik zie dat ik er zelfs van ga rijmen, dat doe ik altijd als ik blij ben.

Zo, nu lekker ontbijten, papa heeft pannenkoeken gebakken, wat een feest. Eén met stroop en één met jam, m'n buikje is weer vol. En nu lekker buiten spelen, de zon schijnt en het is zowaar droog. ♦

Ina's strijd tegen voedselverspilling

Er wordt dagelijks nogal wat eten weggegooid. Dat is zonde toch? In het Multifunctioneel Centrum De Wijert/Helpman in Groningen gaat Ina de Vries actief de strijd aan tegen voedselverspilling.

Door **Maarten Vermeulem** Fotografie **Suzanne Posthumus**

Ina is het meesterbrein achter het project *De Wijert Voedt*. Een kleinschalige markt met nog goed bruikbare etenswaren die gered zijn van de prullenbak. Ina is geboren in zuidwest Friesland en is opgegroeid op een klein boerderijtje. Ze is naar Groningen gekomen om orthopedagogiek te studeren aan de Rijksuniversiteit. Toen ze na haar studie een baan ging zoeken was er echter niks te vinden. Uiteindelijk belandde ze via uitzendbureaus in administratief werk.

Symbiotisch samenspel

‘Administratief werk was eigenlijk helemaal niets voor mij. Orthopedagogiek is een studie waarbij je te maken hebt met gehandicapten en kinderen met opvoedproblemen. Dus toen heb ik de switch gemaakt naar de gehandicaptensector. Ik heb veel vrijwilligerswerk gedaan en uiteindelijk heb ik een baan gekregen bij een zorginstelling voor meervoudig gehandicapten. Maar op een gegeven moment zei mijn lichaam, dit doen we niet meer! Ik heb diabetes, maar zorgde er niet goed voor. Ik had daar zo de focus niet op en ging totaal voor mijn werk. Daardoor ben ik in de ziektewet beland. Gelukkig dat er begrip voor was bij de UWV. Ik heb geprobeerd om weer aan het werk te gaan, maar dan belandde ik steeds in dezelfde situatie.’
‘Nu doe ik veel vrijwilligerswerk, wat ik gewoon leuk vind.

En het is gevarieerd werk: ik bezorg flyers, organiseer De Wijert Voedt, werk in de moestuin, organiseer wandelingen, loop met een bejaarde vrouw, zit bij de diabetesvereniging als vrijwilliger, koploper bij Wijkdeal De Wijert, onderhoud tuinen en ik ben mantelzorger voor drie mensen. Ik heb een uitkering, maar doe er ook iets voor terug. Anders voel ik mij niet fijn.’

Totstandkoming

Het project is ontstaan toen Ina tijdens een bijeenkomst met buurtbewoners in Wijkdeal De Wijert opperde dat er in de wijk iets tegen voedselverspilling moest worden gedaan. Hierdoor is ze in aanraking gekomen met twee studenten die verbonden waren aan het Centre of Expertise Healthy Ageing van de Hanzehogeschool Groningen. Ina is vervolgens met de studenten gaan brainstormen.

‘De Wijert Voedt was voor de studenten een afstudeerproject, maar ik heb wel mijn eigen invulling aan hun plannen gegeven. Ik organiseer het project om verbinding te maken tussen rijk en arm en om voedselverspilling tegen te gaan. Er wordt in deze maatschappij zoveel eten weggegooid. Sommige mensen gooien heel gemakkelijk iets weg. Ik ben zo niet opgevoed. Ik maak alles op. En als ik teveel heb, deel ik dat met iemand. Met dat idee heb ik het project opgezet. Tegen voedselverspilling.’

Creatief met kurk

‘Voor corona was ik al bezig met het tegengaan van voedselverspilling. We kookten een keer per maand gratis maaltijden. Toen corona heerste, moesten we afstand houden en ging het buurtcentrum dicht. Dus er was niets meer. Dat zat mij niet helemaal lekker. Ik dacht, hallo, alles staat stil! Maar armoede en honger blijven, en voedselverspilling ook. Toen heb ik bedacht om flitsacties te organiseren, buiten voor het buurtcentrum.’
‘Ik had ook contact met De Bolster, een praktijkschool hier in de wijk. Ze hebben een enorme keuken en leerlingen koken maaltijden om examen te doen. Die maaltijden komen daar in de vriezer terecht. Door Wijkdeal De Wijert hebben we geregeld dat de maaltijden op de dag zelf bij De Wijert Voedt kwamen. Zo konden onze bezoekers ook een hele maaltijd krijgen. Eten is ontstaan op de wereld en ik vind het schandelijk om het zomaar weg te gooien. Er is een heel productieproces geweest om dat voedsel te bewerkstelligen en dan gooien wij het zomaar weg. Dat vind ik een tenietdoen tegenover de natuur.’

Ecologische voetafdruk voor de volgende generaties

Ecologische voetafdruk voor de volgende generaties

De Wijert Voedt is eigenlijk een kleine markt waar iedereen, rijk en arm, gratis levensmiddelen kunnen krijgen. Sla, andijvie, aardappelen, tomaten of koekjes en er is ook weleens vla of chocoladecake. Maar bijna nooit vlees of vis omdat die minder goed te bewaren zijn. De producten komen van verschillende partijen. Zo doneren de voedselbank, twee bakkerijen en een kaaswinkel uit Helpman voedsel en haalt een vrijwilliger overgebleven, maar nog verse groentes, van de markt in de stad. Ina zou het liefst zien dat helemaal niets wordt weggegooid.

‘Ik was bij het afscheid van burgemeester Den Oudsten. Er werd een gezamenlijk ontbijt georganiseerd voor een select gezelschap, en ik was ook uitgenodigd. De chef-kok vertelde mij dat het eten weggegooid zou worden nadat ik hem vroeg wat er nu met al het eten dat nog op tafel staat gebeurde. Daarom zei ik tegen de burgemeester dat ik het daar niet mee eens ben en eigenlijk wil dat het wordt aangekaart binnen de gemeenteraad.’
Ina moet lachen. Het doel van De Wijert Voedt is dat mensen zich realiseren dat het zonde is om voedsel weg te gooien. Daarnaast wil ze een kleine ecologische voetafdruk achterlaten om de volgende generaties minder met onze verspilling op te zadelen. Ze benoemt tot slot dat De Wijert Voedt afhankelijk is van vrijwilligers.
‘Alleen kan ik niets niet doen. Ik heb ontzettend fijne vrijwilligers die mij helpen. Het is echt een gezamenlijk iets. Ik heb het concept bedacht en communiceer de dingen, maar er zijn vele andere mensen die hun steentje bijdragen.’ ♦

Mea sententia

Door **Rudy Vane**

SINTERKLAAS

December, het is weer tijd voor de discussie. Maar niet voor mij. Iedereen mag van mij vinden wat 'ie wil. Ik heb er zelf geen moeite mee dat Zwarte Piet verandert, dat gebeurt namelijk al zolang de mythe bestaat. Honderd jaar geleden zagen Sinterklaas en zwarte piet er volkomen anders uit en gedroegen ze zich ook anders. Toen was Zwarte Piet nog een boeman die de stoute kinderen bang moest maken. Dat is nu al lang niet meer zo.

Ik heb zelf als zwarte piet mogen spelen bij een sinterklaascentrale, zo rond de eeuwwisseling. Als zwarte piet moesten wij onze eigen stem gebruiken en geen krom Nederlands praten, zoals eerder nog gebruikelijk was. Wij waren gelijkwaardig met Sinterklaas, haalden grapjes met hem uit. We waren meer entertainers voor de kinderen. Als ouders ons een briefje gaven om hun kind de les te lezen over eetgedrag of andere opvoedperikelen, dan deden we daar niks mee, daar was Sinterklaas niet voor. Het leuke van het geheel was de magie van Sinterklaas, de kinderen die geloofden gingen er helemaal in op. En dat is precies ook het punt dat ik wil maken. Die magie zorgt ervoor dat het die kinderen helemaal niet uitmaakt hoe Zwarte Piet er uitziet. Volwassenen maken zich veel te veel zorgen dat hun kind eventuele bekenden herkennen als Zwarte Piet niet meer zwart is. Wees gerust, dat doen ze niet of je neemt de twijfel snel weg met een smoes. Een mooi voorbeeld dat ik op tv gezien heb is de kleuterjuf die zich voor de klas omkleedde tot sinterklaas. Toen iemand aan de kinderen vroeg waar de juf was, wisten ze dat niet. De juf was weg, daar stond gewoon Sinterklaas.

Ook in mijn eigen omgeving heb ik dat meegemaakt. Een kennis wilde haar kinderen absoluut nooit voorliegen, dus Sinterklaas bestond voor hen niet, ze wisten dat het een gewone man was. Maar toen ze op de kleuterschool zaten en Sinterklaas in de klas kwam, was dat voor hen toch echt Sinterklaas, de kindermagie deed zijn werk.

Wat mij betreft mogen Sinterklaas en zijn pieten gewoon veranderen, moderner worden. Trek de pieten een modern trainingspak aan, dat malle pak van nu zit voor geen meter. Een stoere pietenpet erbij en klaar. Scheelt ook heel veel omkleed- en schminkwerk. En Sinterklaas kan ook veel moderner, weg met die mantel en mijter. Een rood pak en pet kunnen ook. Pruik en baard moeten wel blijven, dat is het echte kenmerk. Als de kinderen maar plezier hebben!

WERK IN UITVOERING

Upcyclen bij Dit is Nais

Door **Rudy Vane** Fotografie **Remco Meijer**

Tijdens corona was er vorig jaar voor de medewerkers van de dagbesteding van Simplon Hostel geen werk. Mirjam Schepel, projectleider bij WerkPro, maakte van de nood een deugd en richtte de ontbijtzaal in als naaiatelier, Atelier Nais. Met stoffen uit de kringloopwinkel - beddengoed, theedoeken, restantstoffen, coupons en dergelijke - maken de medewerkers tassen, etuitjes en andere leuke dingen. Mirjam wil geen nieuwe stoffen inkopen: 'We willen van oude dingen nieuwe dingen maken, upcycling heet dat. De deelnemers mogen hun eigen creativiteit gebruiken, binnen een aantal kaders. We willen dat onze spullen wel herkenbaar zijn. Dus een tas is van onderen effen en van boven kleurig. De combinatie van stoffen mogen ze zelf bepalen.' Mirjam laat een doos vol verschillende kleuren labels zien met de merknaam Nais. 'Ook mogen ze uit deze doos zelf de kleur label kiezen dat op het product komt. De producten worden momenteel in een paar winkels in Groningen verkocht. Ook krijgen we bestellingen van bedrijven die onze producten bijvoorbeeld in een kerstpakket stoppen of weggeven aan klanten.'

'Onze deelnemers waren zo enthousiast dat we besloten een eigen ruimte te zoeken buiten het hotel, want dat moest weer als hotel gaan draaien. Nu zitten we in een ruimte bij GoudGoed aan het Damsterdiep 269. Nieuwe medewerkers zijn welkom, zowel vrouwen als mannen!'

Samen eten bij de Open Hof

Door **Maarten Vermeulen** Fotografie **Frits Blom**

Iedere week op vrijdagmiddag rond twaalf uur worden er in het opvangcentrum de Open Hof gratis warme maaltijden uitgeserveerd aan dak- en thuislozen. Dit is een nieuwe activiteit die ontstaan is tijdens de coronacrisis. Rieperedactielid Maarten schuift aan om mee te eten en praat daarbij met vrijwilligerscoördinator Lonneke de Ruiter.

‘In het begin van corona hadden we veel minder openingsuren dan voorheen omdat veel vrijwilligers thuis zaten. Om toch iets extra’s voor onze bezoekers te kunnen doen hebben we toen gedurende twee maanden elke doordeweekse dag een warme maaltijd aangeboden.’

Koken vanuit huis krijgt vervolg
Het initiatief was een groot succes. Nadat het vervolgens weer een poosje stillag, is de draad weer opgepakt en heeft de Open Hof er structureel een wekelijkse activiteit van gemaakt. ‘Het had er ook mee te maken dat de Doopsgezinde Kerk wegens corona gestopt was met het verstrekken van maaltijden voor onze bezoekers en anderen die het gewoon wat zwaarder hebben. Dus toen dachten wij van weetje wat, we gaan gewoon zelf elke vrijdag een warme maaltijd aanbieden.’

‘We hebben een oproep gedaan voor vrijwillige thuiskoks en daar heeft een aantal mensen op gereageerd. Die koken nu om de beurt vanuit huis en leveren het vervolgens bij ons aan. Wij hebben hier van die bakken waarin het warm blijft.’

Er wordt veel aandacht besteed aan de gerechten, en om elke keer iets nieuws te verzinnen. Vandaag staat *Bami met gehakt en een komkommersalade* op het menu. Voorbeelden van andere gerechten zijn: *Geroosterde groente uit eigen tuin in tomatensaus; pasta met kaas en basilicumburger; Chili sin carne met rijst en tortilla chips en salsa dip.*

‘Ons eten is vaak pittig, kleurrijk en bijzonder. Net alsof je in een restaurant bent. Gemiddeld koken we voor vijftientig tot dertig dak- en thuislozen. Ik krijg bijna alleen positieve reacties, ook toen er een keer hele simpele stamppot was gemaakt. Bezoeker Hendrik zij toen: ‘Oh, dit is lekker man, dit is gewoon boerenpower!’

Voldoening

Het project is niet alleen goed voor de bezoekers van de Open Hof, de vrijwilligers krijgen er zelf veel voor terug. ‘Er is zoveel zorg voor elkaar. Ik heb niet het idee dat het alleen goed is dat ik er voor hen ben. Het is ook voor mij goed dat zij in mijn leven zijn. En dat geldt voor heel veel vrijwilligers.’

Dat het een succes is mag blijken uit het zichtbare genot waarmee bezoeker John tot viermaal toe een portie opgeschept krijgt. En ook ik heb ontzettend van mijn maaltijd genoten. ♦

Heroïne behandeling

Door **Annelies Romers** Fotografie **Ella Huizinga**

‘Als arts schrijf ik heroïne voor’, vertelt Anita Veenema, verslavingsarts bij Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). ‘De patiënten spuiten of roken heroïne onder toezicht van de verpleegkundigen.’ Anita beschrijft haar werk binnen twee van de achttien locaties in Nederland waar heroïneverslaafden worden behandeld.

De heroïnebehandeling wordt gegeven aan mensen die verslaafd zijn aan heroïne en bij wie de methadonbehandeling niet helpt. Anita benoemt de belangrijkste voorwaarden: ‘Patiënten moeten meer dan vijf jaar aan heroïne verslaafd zijn. Minimaal een half jaar lang, drie keer in de week nemen heroïnerokers 50 milligram en heroïnespuiters 60 milligram methadon in onder medisch toezicht. Alleen gebruiken zij er nog steeds heroïne bij.’ Anita zette de medische Heroïne Behandel Unit op in Leeuwarden. Met veel passie werkte zij veertien jaar lang binnen de heroïnebehandeling op locaties Groningen en Friesland van VNN. ‘Het leuke is dat er geen saaie patiënten zijn. Het zijn allemaal patiënten met een verhaal. Zowel maatschappelijk als lichamelijk is er vaak van alles aan de hand’, herleeft Anita de eerste ontmoeting met patiënten. ‘We zien soms daklozen, maar vooral mensen met veel psychiatrische problematiek. Velen zijn door hun drugsgebruik alles kwijtgeraakt. Zij hebben geen contact meer met familie en komen vaak in aanraking met justitie en politie. Ze dreigen hun huis of verblijf kwijt te raken of zijn deze al kwijt. Daarnaast spelen ondervoeding en Hepatitis

C een hele belangrijk rol. Deze mensen hebben geen dagbesteding en zijn de hele dag bezig met een ding, en dat is scoren.’

Niet vrijblijvend, maar voorwaardelijk

‘Drie keer per dag kunnen patiënten heroïne gebruiken, maar heel veel mensen komen alleen ‘s ochtends en ‘s avonds. Het maximum wat ze kunnen krijgen is 400 milligram per keer en 1 gram per dag. Vaak willen patiënten helemaal niet de volle mep, zeker niet als ze dagbesteding hebben. Dan willen ze ‘s ochtends graag wat minder, want dan zijn ze tenminste helder op hun werk.’

Anita benadrukt dat men niet zomaar heroïne krijgt: ‘Het is geen vrijblijvende behandeling, het is een voorwaardelijke behandeling. Dat betekent dat wij van de patiënten verwachten dat zij in het eerste jaar van de behandeling significant verbeteren op verschillende levensgebieden. Wij willen dat ze niet in aanraking komen met politie en justitie. Verder moeten ze de huisvesting behouden of bemachtigen en naar dagbesteding gaan. Als patiënten niet voldoende verbeteren of zelfs verslechteren, dan gaan zij

terug naar een methadonbehandeling. Halen de patiënten die verbetering wel, dan mogen zij blijven. Elke maand wordt weer geëvalueerd.’

‘Lukt het door omstandigheden niet om te verbeteren, dan is er nog niet direct een man over boord. Dan wordt er extra aandacht aan de patiënt besteed en is het de bedoeling dat ze de draad weer oppakken. Elke patiënt maakt samen met een persoonlijke begeleider een individueel behandelplan. Ook dan wordt maandelijks besproken hoe het gaat.’

Tijd en geld beter besteden

Landelijke en regionale onderzoeken laten zien dat de heroïnebehandeling de gezondheid, het welzijn en de bijdrage aan de maatschappij van de patiënten verbetert. Anita beaamt deze resultaten: ‘Het percentage van onze patiënten dat geneest van Hepatitis C ligt hoger dan het gemiddelde in Nederland. Wij geven de patiënten dagelijks hun medicatie, waardoor zij trouw de behandeling tegen Hepatitis C uitvoeren. Een ander effect van de behandeling is dat de patiënten minder criminele activiteiten plegen. Zo zat een patiënt voor de behandeling de helft van het jaar vast en tijdens het eerste jaar van de behandeling enkel twee dagen. Dus de politie, justitie en omgeving zijn erg blij met ons. De patiënten zelf zijn eveneens zeer te spreken over de heroïnebehandeling. Het geld wat ze besparen aan heroïne kunnen ze nu besteden aan gezonder eten, zelfzorg of dingen die ze eigenlijk al heel lang wilden hebben, maar waar nooit geld voor was.’ Zo denkt Anita gelijk aan een patiënt die eindelijk een cadeau voor haar dochter kon kopen.

Leven na de behandeling

Er zijn echter ook nadelen aan de behandeling: patiënten komen niet van hun verslaving af. ‘Het grote nadeel is natuurlijk dat deze mensen afhankelijk van ons zijn geworden. Eerder waren ze van tevoren afhankelijk van de dealer. Het is maar net wat je erger vindt.’ ‘Veel patiënten gebruiken deze behandeling wel om hun leven weer op orde te krijgen om zichzelf zo in staat te stellen om te gaan afkicken’, nuanceert Anita, ‘zonder deze behandeling zouden ze thuis of op straat afkicken zonder dagbesteding, met schulden en enkel kennissen die heroïne gebruiken. Het risico op terugval is dan heel groot. Als ze alles eerst op de rit hebben, heeft afkicken meer kans van slagen.’

In het vijftienjarige bestaan van de medische Heroïne Behandel Unit in Leeuwarden telt Anita ruim zeventig patiënten die zijn behandeld. ‘Vier patiënten zitten al vijftien jaar in de heroïnebehandeling. Bijna twintig patiënten zijn succesvol uitgestroomd.’ Anita verliet een half jaar geleden de Heroïne Behandel Unit, omdat er een ervaren verslavingsarts nodig was bij FACT+ Sneek van GGZ Friesland en VNN. Zij vertrok met pijn in het hart. ‘Een buitenstaander zou misschien zeggen: “Nou ja wat is dat nou weer voor een rare behandeling, want je houdt de patiënten verslaafd aan heroïne.” ‘Dat is voor het grootste gedeelte ook zo, maar je ziet gewoon de kwaliteit van leven enorm omhoog gaan. Dat is waar je het voor doet.’ ♦

KUNST OP STRAAT

De Juffer van Batinghe

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie **Chico Bolt**

Wie de Sint Nicolaaskerk van Dwingeloo bezoekt, kan een bijzonder treffen tegemoet zien. Vanachter het koor en de straalkapellen van deze 15e-eeuwse gotische kerk, komt een paard met doodgemoedereerde tred op je af. Zijn zadeldek oogt oud. Op zijn rug draagt hij een elegante jonge vrouw in amazonezit. Haar hoed en jurk met korset en rijgkoordjes lijken gedateerd. Ze heeft enkel oog voor de kerktoeren hoog boven haar. Het grootstedelijke leven mag elders dan voortrazen, met haar slingerende verkeersrivieren en ritmische voorspelbaarheid: hier is alles verstild.

De juffer neemt ons mee naar het jaar 1630. De Sint Nicolaaskerk staat in de steigers. De bouwmeester die de verfraaiingswerkzaamheden leidt heet Johannes van Utrecht en hij heeft haar al vaker voorbij zien rijden. Hij is zozeer gewend geraakt aan de mooie dame op haar paard, dat het hem afleidt wanneer ze sommige dagen niet verschijnt. De Drost van Drenthe komt al gauw verhaal halen, als blijkt dat de bouwtekeningen voor de zo belangrijke nieuwe kerktoeren niet op tijd klaar zijn. Hij heeft zijn ogen niet in zijn zak zitten en identificeert al gauw de bron van alle achterstand. De Heer van de Havezathe Batinghe wordt geïnformeerd en hij besluit zijn verliefde dochter op reis te sturen. Maar de avond voor vertrek gaat ze nog een laatste keer naar de kerk toe en heeft een visioen. In het maanlicht ziet ze een magische torenspits voor zich met een ongebruikelijke vorm. Ze vertelt Johannes erover en nog diezelfde avond heeft de bouwmeester het ontwerp gereed. Tot grote tevredenheid van de Drost. Als de juffer een jaar later terugkeert, ziet ze de voltooide uivormige torenspits en mag zij trouwen met haar Johannes. Iedereen beseft dat Dwingeloo deze bijzonder mooie kerk aan de liefde van deze twee jonge mensen te danken heeft.

En de kerk staat hier nog steeds. Beeldhouwer Charles Henri heeft de juffer en haar ros vereeuwigd in brons in 1997. We leven in een voortsnellende tijd, waarbinnen mensen het zich soms moeilijk kunnen voorstellen dat generaties voor hen precies eenzelfde tijdsurgentie ervoeren. Maar hier bij de “Siepelkerk” worden we deelgenoot gemaakt van datgene wat van alle tijden is. Slimme berekeningen en gebruik van goede materialen deden weliswaar het werk. Maar de bezoeker weet dat het de verbeeldingskracht en de liefde waren die de toren zijn vorm gaven.

Het bijzondere GELUK

Bouw een langere tafel

Door **Chantal Kuipers**

Kerst zou me blij moeten maken en eindelijk sinds mijn oma is overleden lukt dat weer. Inmiddels heb ik door dat je in het leven heel vaak moet doen alsof je ergens in gelooft en dat als je dat lang genoeg volhoudt de waarheid wordt. In ieder geval voor jezelf. Dus blijf ik gewoon doen alsof kerst mijn lievelingsfeest is. Ik hang kerstslingers op, versier de kerstboom zoals ik graag een man wil versieren en dek de tafel met glitters. Ondertussen bedenk ik me hoe een leven in een jaar kan veranderen.

Ogenschijnlijk verandert er niets, maar na een jaar zijn de verschillen gigantisch. Zo denk ik aan mijn baan die ik opgaf omdat het me niet meer gelukkig maakte. Mensen overtuigden me ervan dat het opgeven van die baan het slechtste idee ooit was. Want ik had toch zekerheid, bouwde een pensioen op, maar het was tegen dovemans oren gericht. Geluk is meer dan geld verdienen. Voor mij is het een middel om dingen te kopen, op kleine schaal dingen te veranderen, maar nooit een uiteindelijk doel. Ik denk aan het kleine artikeltje in de krant van begin juli waarin een vreemde man maanden dood in zijn huis lag omdat hij geen familie en vrienden had die van hem hielden en naar

hem omkeken. En ik realiseer me hoe eenzaam iemand kan zijn. Heel even denk ik aan de vrouw die ik ontmoette op mijn vorige werk, waarvan haar man overleed aan corona. Ik vraag me af hoe het met haar gaat. Ik stuurde haar een kaart waarin ik schreef dat je bij rouw alle seizoenen eerst moet doorlopen. Lege woorden, welgemeend maar nooit gevoeld. Misschien heeft zij ook niemand die naar haar omkijkt. Plots bedenk ik me dat ik niemand liever dan haar wil uitnodigen. Gewoon omdat ik zoveel krijg van het leven wil ik graag iets teruggeven. En heel misschien kan ik dan mijn schuldgevoel afkopen dat ik altijd het geluk aan mijn kant heb, want ik ben een zondagskind geboren op dinsdag.

Ik kijk naar mijn woonkamer en een klein stemmetje in mijn hoofd zeurt “Je hebt helemaal geen ruimte om nog iemand uit te nodigen.” Maar ik denk aan het spreekwoord dat in mijn hoofd opkomt. Ik heb geen hogere omheining nodig om iedereen buiten te sluiten van mijn geluk, maar een langere tafel, waarin nog best plek is voor één of twee stoelen aan de kersttafel.

ESNS springplank voor artiesten van de toekomst

Door Arnold de Meijer Fotografie Lucas de Wit

Toen Noorderslag in 1986 begon was het hoofdzakelijk een strijd tussen Nederlandse en Belgische bands. In 1996 ontstond Eurosonic, het grootste Europese showcasefestival en werd Eurosonic Noorderslag (ESNS) een begrip. Niet alleen voor beginnende talentrijke bands, maar ook voor muzikliefhebbers en degenen die bands boeken voor optredens.

‘De nadruk bij ons ligt op Europese muziek als tegenhanger van de overheersende Angelsaksische mainstream muziek’, vertelt Daniële Streep (36), sinds vier jaar hoofd bedrijfsvoering van ESNS, na jarenlang gewerkt te hebben als management consultant in de culturele sector. ‘Wij zijn een stichting zonder winstoogmerk die zich inzet voor de circulatie van Europese muziek over het gehele Europese continent en daarbuiten. ESNS richt zich specifiek op het behalen van resultaten voor artiesten en zet zich volledig in om de internationale carrières van haar artiesten te ondersteunen en talent optimaal te laten ontwikkelen. Ik kijk dan ook met een zakelijke bril naar het creëren van gelijke kansen voor iedereen in de muziek.’

Springplank

Vier dagen in januari zorgt ESNS voor muziek in de stad. Op een kleine veertig podia treden artiesten uit allerlei genres en landen op. Tussen de driehonderd en vierhonderd bands krijgen de kans om hun muziek vaak voor het eerst op een internationaal podium ten gehore te brengen. ‘Voor velen vormt het de springplank naar een internationale carrière. Toen niemand nog ooit van Stromae gehoord had, stond hij al bij ons. En wat te denken van DuaLipa, een zangeres van Kosovaars-Albanese afkomst, die in 2016 haar eerste buitenlandse optreden op Eurosonic had en in 2020 de meest gestreamde vrouwelijke artiest werd.’

Maatschappelijk verantwoord

Maar de betrokkenheid gaat verder. ‘Noordelijke talentvolle bands worden met het programma Hit the North een jaar lang getraind en klaargestoomd voor hun optreden tijdens ESNS. Voor bijvoorbeeld het Groningse The Vices heeft dit veel aandacht opgeleverd en ze zijn nu ook 3FM-talent. Muziek en muziekbeleving staan altijd centraal. Maar we zijn ons ook bewust van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zo hebben wij in 2020 het statiegeld voor de bekertjes gedoneerd om voor Quiet een muziekinstrument aan te schaffen. Voor mensen in armoede hebben we de actie *Geef een Toegift*

gestart om elke bezoeker een gedeelte van een extra kaartje te laten kopen voor hen die het niet kunnen betalen. Ook hebben we onze eigen kerstcadeaus ingeleverd om voor de members van de Quiet kaartjes te doneren. Tevens streven we ernaar om in de line up een fiftyfifty verhouding te realiseren tussen mannen en vrouwen. Daarnaast willen we ook meer jeugd bereiken door onze programmering daarop aan te passen.’

Een extra kaartje kopen voor hen die het niet kunnen betalen

Gehandicapten

Ook dit jaar heeft ESNS zich weer een doel gesteld. Daniële: ‘We willen graag toegankelijker zijn voor mensen met een fysieke beperking. Welke zalen zijn geschikt voor rolstoelen? Kunnen we met een ringleiding ook interessant zijn voor dove mensen? En kunnen we een prikkelvrije ruimte realiseren voor mensen die gevoelig zijn voor prikkels. Want iedereen moet van muziek kunnen genieten. Muziek is namelijk universeel en slaat bruggen tussen mensen met verschillende achtergronden en uit verschillende milieus. Muziek is daarbij de gemeenschappelijke taal van mensen. In de toekomst willen we een No Waste festival zijn, waarbij alles recyclebaar is.’ Overigens is er over de bands voor de versie van 2022 op het moment van schrijven nog niets bekend en of er coronamaatregelen van kracht zijn. ‘Onze boekers, met behulp van radiostations, de muziekkenners en beslissers, bepalen nog op een later tijdstip welk talent een kans verdient. Maar interessant wordt het zeker.’ ♦

Bij de Koks Herberg kan iedereen werken

Door **Robert van Bergen** Fotografie **Remco Meijer**

Op het eerste oog is Koks Herberg een maaltijdservice als vele anderen. Maar achter de schermen wordt snel duidelijk dat het geen standaard bedrijf is. ‘We vinden dat iedereen een kans verdient’. Bij Koks Herberg werken dan ook veel mensen van ‘verschillende pluimage’, zoals bedrijfsleider Annemiek van Mierlo het zelf noemt.

Hoofdzakelijk ouderen

Zelf is Annemiek nog niet zo heel lang in dienst bij Koks Herberg, maar daarvoor werkte ze al veel samen bij Thuiszorg Comfort. ‘Zorg en maaltijden en ouderen, dat zit dicht bij elkaar. De Koks Herberg voorziet een ieder die dat fijn vindt van maaltijden. Die kunnen wij zeven dagen per week aan de deur leveren. ’s Middags en ’s avonds rijden wij warme maaltijden rond, waarbij je alleen de deksel eraf hoeft te halen en dan kun je hem nuttigen. Wij hebben ook koelverse maaltijden die in de koelkast of diepvries bewaard kunnen worden.’ ‘Het gros van onze klanten zijn ouderen. We zien wel een verschuiving naar jongeren of gezinnen die het fijn vinden om een gezonde en voedzame maaltijd te hebben. Het wordt kant en klaar afgeleverd, je hebt er geen werk meer van. In het begin van de coronapandemie zagen we dan ook wel een piek. Ouderen van dagen durfden toen niet naar de supermarkt. Er zit, zo benadrukt Annemiek, een verschil tussen de bekende maaltijdboxen en wat Koks Herberg doet: ‘Bij maaltijdboxen moet je alles nog zelf snijden en klaarmaken. Wij bereiden de maaltijden, portioneren, verpakken en bezorgen het tot aan de voordeur. Bij een aantal klanten halen we de maaltijd zelfs uit de verpakking omdat ze het zelf niet kunnen, bijvoorbeeld door reuma.’

Lampje verwisselen

Dat uitpakken van de maaltijd wordt dan gedaan door de chauffeurs. ‘Die rijden vaak dezelfde route, waardoor ze de klanten goed leren kennen. Het voordeel daarvan is dat ze ook een signalerende functie hebben. Stel dat de gordijnen bij mevrouw Jansen dicht zitten en dat is niet zoals het normaal zou zijn, dan maken zij daar een melding van bij het kantoor. Dan kijken we op kantoor of we de contactpersoon van deze meneer of mevrouw kunnen bereiken om de vraag te stellen.’ Naast het openen van de verpakking bij sommige klanten, leidt het informele contact ook tot andere praktische vragen. ‘Laten we zeggen dat iemand even iets gedaan moet hebben, dan zijn de meeste van onze chauffeurs niet te beroerd om dat even te doen. Bijvoorbeeld een lampje verwisselen of de batterijen van de afstandsbediening vervangen. Voor de gemiddelde chauffeurs geldt bij ons geen strakke planning’, zo geeft Annemiek aan, ‘we verwachten dat ze rond 13:00 weer terug zijn. Over het algemeen lukt dat prima.’

‘Verschillende pluimage’

De maatschappelijke verantwoordelijkheid van Koks Herberg komt niet alleen daar tot uiting. Het zit vooral in de inzet van allerlei medewerkers, zowel regulier als mensen met een arbeidsbeperking. ‘We kijken vooral naar wat de medewerker wel

kan. Ik zeg altijd dat wij veel mensen van *verschillende pluimage* hebben. Daarmee bedoel ik dat we Wajongers hebben, mensen vanuit het UWV, dagbesteding, beschermd en beschut werken, justitie. Wij vinden dat iedereen een kans verdient. Als iemand aan het werk wil, dan proberen we binnen Koks Herberg te kijken wat iemand kan en of wij daar een passende baan voor kunnen creëren.’

‘Stel dat iemand chauffeur wil worden, maar nog geen rijbewijs heeft. Dan bekijken we wat diegene nu al kan betekenen terwijl die bezig is met zijn rijbewijs. Zo hebben we nu iemand in de keuken die chauffeur wil worden en op de verschillende stations in de keuken werkt. Die helpt én bij onze bekende eierballen én bij het portioneren én als ondersteuner in de keuken. Soms moet je de weg ernaartoe bewandelen voordat je iets bent.’

‘We hebben hier ook medewerkers die het fijn vinden om heel gestructureerd te werken. Dan zetten wij hen in een andere omgeving dan een hele drukke keuken. Wij creëren soms werkplekken waar dat kan: dan zetten we iemand apart, krijgt iemand zijn eigen afdelinkje en heeft die een enkele taak. Terwijl je eigenlijk, ik noem maar wat, vijf taken zou moeten kunnen. We proberen dat dan op maat en versnipperd aan te bieden. In feite is iedereen die wil werken of iets wil doen bij ons van harte welkom.’

Wij vinden dat iedereen een kans verdient

Mooi opgemaakte salade

‘Met de feestdagen hebben we altijd een iets anders samengesteld menu. Mensen kunnen dan ook andere dingen bestellen dan normaal gesproken.’ Als voorbeeld noemt Annemiek de extra salade die mooi opgemaakt wordt. ‘Dat hebben we normaal niet, maar rond de feestdagen wel. En mensen kunnen bij ons ook oliebollen en appelflappen bestellen. Die worden dan samen met de maaltijd bezorgd. We proberen altijd wel wat aandacht te besteden aan wat je met kerst eet en of we daar iets mee kunnen in de samenstelling van het menu. Voor onze medewerkers is dat soms ingewikkeld, want het zijn opeens andere gerechten die ze niet wekelijks of maandelijks tegenkomen. Bijvoorbeeld een varkenshaas in een speciaal sausje. Dan is het even uitzoeken wat het nou precies is, maar uiteindelijk komen we daar meestal wel uit.’

Binnen Koks Herberg wordt dagelijks vers gekookt, waarbij klanten zelf kiezen welk samengesteld menu men wil hebben, hierbij kan ook rekening gehouden worden met diëten of speciale bijzonderheden (gemalen, gepureerd). ♦

Jefta Winkel:

Van coke naar koken

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Chico Bolt**

Als je in Delfzijl in een strenggelovig gezin opgroeit, dan heb je het niet gemakkelijk als een jongetje van dertien. Als ook nog blijkt dat je adhd hebt, dan wil je ook weleens rust in je hoofd hebben en vluchten voor de onrust door drank en sigaretten te gebruiken. En als sigaretten kunnen, dan kan blowen ook vast wel. ‘Daar werd ik rustig van’, vertelt Jefta Winkel (35) in zijn gezellige woonkamer in Leeuwarden, achter een kop koffie. Samen met Flora Abma (11) die aangegeven heeft dat ze journalistiek wil ervaren, praten we met Jefta.

‘Mijn vader had een homeopathische praktijk en mijn moeder was apotheker. Zij stopte met werken om voor mijn twee broers en later ook mijn zus te zorgen. Dat had financiële consequenties, maar we zijn nooit iets tekortgekomen. Mijn vader en moeder waren Jehovagetuigen en Bijbelse waarden en normen waren de leidraad in onze opvoeding.’
‘In de buurt waar we woonden voelden we ons veilig, maar de criminaliteit lag hoog. Er werd veel geblowd en dat leek de normaalste zaak van de wereld te zijn.’

Wereldse zaken

‘Bij ons thuis werden wereldse zaken niet besproken, maar het begon mij steeds meer te trekken. In de eerste klas van de middelbare school begon ik te roken, dat was stoer. Ik had altijd geldgebrek, want wij kregen geen zakgeld. Ik verkocht wiet om toch een paar centen te hebben en rookte die zelf ook. Ik kon er niet meer mee stoppen. Op mijn achttiende nam ik mijn eerste pilletje xtc en dat werd al gauw cocaïne. Doordat ik in Delfzijl een hele stoere vriendenkring had, had ik al op jonge leeftijd veel ellende en geweld van dichtbij gezien. Om de daarbij opgelopen trauma’s te verwerken, gebruikte ik steeds meer drank en dope.’

Vermist in Amsterdam

‘Dit gaat niet goed dacht ik en ik vertrok naar Amsterdam om uit mijn vertrouwde kringetje te ontsnappen. Ik zocht rust, maar vind dat maar eens in Amsterdam. Al gauw zat ik ook daar weer in een groep gebruikers. Ik werkte in die tijd veel in de horeca, dus de verleidingen waren heel dichtbij. Op een gegeven moment was het zo erg dat ik gewoon door mijn benen zakte. Een voor mij onbekende man ving mij op en ik heb bijna een week bij een wildvreemde op de bank gelegen.’ Jefta’s ouders en broer maakten zich natuurlijk zorgen en gaven hun jongen op als vermist. Grote koppen in de krant en aandacht op tv. Na een week wist de politie hem te vinden en bracht hem naar zijn ouders. De preek van zijn vader was niet mals. ‘De volgende dag zat ik alweer in de kroeg om de preek te vergeten.’

Delfzijl

‘Omdat Amsterdam voor mij altijd te druk was, ben ik weer naar Delfzijl gegaan. Snel zat ik weer in mijn oude groep vrienden en het ging van kwaad tot erger. Ik bestelde net mijn zesde biertje toen ik ineens een hand in mijn kraag voelde en werd meegetrokken. Ik keek recht in de teleurgestelde ogen van mijn broer. ‘Kom we gaan naar mijn huis in Groningen om daar een nieuw leven op te bouwen zonder drank en drugs’, zei hij.’

Nieuwe start

De tijd voor een nieuwe start brak aan. Met VNN (Verslavingszorg Noord Nederland) werd ambulante behandeling afgesproken. Dat werkte niet voor Jefta en niet lang daarna was hij weer aan de drank. ‘Dat moest anders. Ik had twee maanden in de kliniek gezeten en toen was ik hem gesmeerd. Daarna had ik een half jaar thuis gewoond, tapijten ondergekotst en ging ik natuurlijk weer de kroeg in. Opnieuw had mijn broer mij daar weer gevonden en mij voor de tweede keer naar de kliniek gebracht. Daar had ik in negen maanden geleerd om dingen te verwerken en de

Ik laat mij niet meer beheersen door impulsen

confrontaties, vooral met mezelf, niet uit de weg te gaan. Mijn gedragspatronen zijn nu, na vijftien jaar, eindelijk inzichtelijk en ik laat mij niet meer beheersen door impulsen.’

Verandering

Ook bij VNN zagen ze de verandering bij Jefta en tijdens het afsluitende indicatiegesprek vroegen ze hem wat hij wilde. ‘Koken heb ik altijd leuk gevonden. Het begon als dagbesteding bij *‘Koken in de wijk’*. Toen ik voor twintig man heerlijke chili con carne had gemaakt, zag men al snel dat ik dát in de vingers had. Inmiddels ben ik projectleider en koken we met tien man voor circa honderddertig man in de wijk’, vertelt Jefta met gepaste trots.

Je kunt nog genoeg

Zelfs in coronatijd was Jefta niet voor een gat te vangen. Wat begon met uitdelen van soep bij de Groene Apotheek voor dertig man, werden zestig maaltijdemmertjes, omdat de behoefte toch bleef. Inmiddels levert Jefta ook maaltijden aan de Buurvrouw & Buurvrouw Bus. Gratis. ‘Eigenlijk moet je helemaal opnieuw beginnen. Ik ben naar Leeuwarden verhuisd. Daar kende ik niemand en werd met de neus op de feiten gedrukt. Je moet onder ogen zien wat je nog wel hebt. Je kunt nog genoeg. Positieve aandacht is een kurk. Zonder de aandacht en onvoorwaardelijke liefde van mijn broer, was ik er waarschijnlijk niet meer geweest. Goede vrienden zijn daarbij dan ook heel belangrijk.’ ♦

Samen koken in wereldkeuken van de MensA Roden

Het concept

Het concept is vrij simpel. ‘Elke kookavond kookt er iemand een karakteristiek gerecht uit zijn/haar land. We hebben al gerechten gegeten uit Engeland, Polen, Eritrea, Afghanistan, Uganda en Syrië. Voordat we gaan eten vertelt de kok wat hij/zij gemaakt heeft. Eten heeft toch altijd de functie van verbinding en kan leiden tot een respectvol en succesvol samenleven.’

Integratie

De hele avond wordt er alleen Nederlands gesproken. Lutam: ‘De bijkomende effecten zijn enorm. Het bevordert niet alleen de integratie, maar stelt mensen ook in staat om netwerken te vormen en ook de taalontwikkeling krijgt een boost. Oude (de oudste deelnemer is 97 jaar), jonge mensen en kwetsbare inwoners komen met elkaar in contact. En tijdens het eten gaat praten natuurlijk makkelijker, mensen zijn ontspannen en er ontstaat meer verbinding. Daar gaat het uiteindelijk om!’

Uitrollen

‘Dit concept zou eigenlijk groter uitgerold moeten worden. Een verscheidenheid aan mensen uit de buurt kunnen dan kennis nemen van elkaars cultuur, waardoor meer begrip ontstaat en de wereld een stukje vriendelijker wordt’, aldus Mary Lutam. ♦

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Frits Blom**

In 2016 kwam er een grote stroom vluchtelingen uit allerlei oorlogsgebieden naar Nederland. Mensen uit onder andere Afghanistan, Eritrea en Syrië zochten hier een goed heenkomen. In een vreemd land, een heel andere cultuur en een heel andere taal je weg vinden is dan lastig. Maar gekookt wordt er overal en vaak samen. In het Drentse dorp Roden zagen ze de mogelijkheden daarvan in en zijn ze begonnen met De MensA, eten met een wereldkeuken.

‘Met mijn achtergrond, ik kwam in 1962 met mijn ouders en zeven broertjes en zusjes vanuit Indonesië naar Nederland, kon ik me hun ellende goed voorstellen’, vertelt Mary Lutam (68). ‘Alles wat we hadden zat in twee hutkoffers. Ik had daarom veel herkenning voor hun situatie en daar zit ook mijn betrokkenheid. Ik voel met altijd solidair met hen die het minder hebben.’

De MensA

‘Bij De MensA konden we sinds 1 oktober 2021 weer helemaal los. Tijdens corona was het aantal eters beperkt tot twaalf en kwamen we met “Soep op de Stoep”, waar veel belangstelling voor was. Nu kunnen we weer op de eerste en derde vrijdag van de maand koken en samen eten en reservering is gewenst.’

Het kan leiden tot een respectvol en succesvol samenleven

KOKEN MET EEN MISSIE

De vergeten kerstgedachte

Door **Lydia Tuijnman**

Er was ooit eens iets met een kindeke dat vrede bracht op aard. Dat kindeke hebben we zonder pardon met het badwater weggeworpen. Om de leegte dat het achterliet te vullen, stoppen we ons deze dagen net zo vol als ze overzees doen met hun kalkoenen. Dat is niet alleen jammer voor ons, omdat we die kilo's er straks weer af moeten bootcampen, maar ook al die dieren die hiervoor moeten sneven. Daarom op pagina 4 een feestelijk vegetarisch kerstdiner, voor nog geen 5 euro per persoon. En nu mijn wijsvinger toch fier omhoog staat, hier nog wat tips om deze dagen zo verspillsloos door te komen!

- Stel vooraf een boodschappenlijstje op en houd je daaraan. Geen impulsinkopen! Zorg dat de eventuele extra producten die je inkoopt houdbaar zijn, dus gepasteuriseerd of in pot of blik;
- Koel alles goed en zet niet de hele bulk tegelijk op tafel. Op deze manier blijft de eventuele rest langer houdbaar. Kliekjes kunnen ongeveer twee of drie dagen gekoeld bewaard blijven;
- Als je sauzen en dressings apart serveert, kan je de overgebleven gerechten prima terug in de koelkast zetten;
- Is er rauw vlees overgebleven? Zo snel mogelijk na het diner even garen, dan kan het nog wat langer in de koelkast worden bewaard. Er zijn legio gerechten denkbaar waarin overgebleven stukjes vlees of vis prima kunnen worden verwerkt.

En het leukste idee dat ik op internet tegenkwam: nodig je vrienden uit voor een “derde kerstdag-diner”. Liefst wat armlastige vrienden, met het oog op de bijna vergeten kerstgedachte. Dit wordt beslist de beste avond van de hele week!

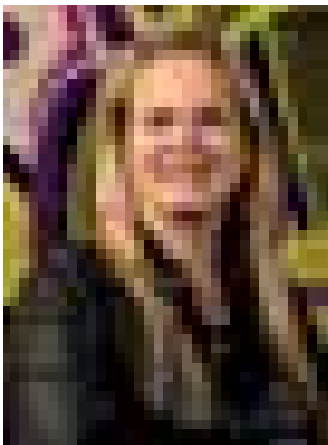
Zuster Morfine

Door **Gerlinde Spaan**

“Hier lig ik in mijn ziekenhuisbed. Zuster Morfine, wanneer kom je langs? (The Rolling Stones, Sister Morphine, album Sticky Fingers, 1971)”

Sinds afgelopen week lig je in het ziekenhuis. Jouw ambulant begeleider belde mij. Het is goed mis met je. Het gesprek viel even stil. Ik zie in een seconde jouw grauwe gezicht op mijn netvlies verschijnen. Jouw doffe blik reflecteert een hard leven. De laatste keer dat ik je zag was nog niet eens een half jaar geleden. Je moest toen naar de politierechter. De officier van justitie

mr. Gerlinde Spaan is straf- en jeugdrechtsadvocate bij Spaan Advocatuur te Groningen.

had jou gedagvaard. Er waren twee verdenkingen tegen jou. Je zou ingebroken hebben in een kantoorpand. Hierbij was een laptop weggenomen. Er was een getuige die een omschrijving had gegeven die op jou zou kunnen passen. En er was een DNA spoor. DNA is tegenwoordig wel een dingetje in de rechtspraak. Vooral de plaats waar het aangetroffen wordt. In dit specifieke geval op het raamkozijn. De andere verdenking betrof de diefstal van een doos kroketten uit de diepvries van een snackbar. Er waren twee getuigen die zeiden dat ze dit gezien hadden en jou waren gevolgd. De inbraak bekende je. Maar de diefstal van de kroketten niet. Volgens jou was er sprake van een te algemene omschrijving door de getuigen. Specifieke uiterlijke kenmerken werden er niet genoemd. Bovendien werden er geen kroketten bij jou aangetroffen door de politie.

“Dingen zijn niet zoals ze zijn. Als je blijft, zuster Morfine verander m’n nachtmerries in dromen. Zie je niet dat ik snel vervaag? En dat deze “shot” m’n laatste zal zijn? (The Rolling Stones, Sister Morphine, album Sticky Fingers, 1971)”

De reclassering was om advies gevraagd voor deze zitting. Je was toen al ziek. De reclassering schreef dat een werkstraf of een gevangenisstraf gezien deze ziekte fysiek niet mogelijk was. Het advies hield bij schuldigverklaring het opleggen van een geheel voorwaardelijke straf in.

De politierechter achtte beide feiten wettig en overtuigend bewezen. En was ondanks het advies van de reclassering van opvatting dat hij, rekening houdend met de oriëntatiepunten (richtlijnen), toch een stukje onvoorwaardelijke gevangenisstraf moest opleggen. Hij legde een straf op van drie maanden gevangenisstraf waarvan twee maanden voorwaardelijk. Vrij vertaald betekende dit een maand zitten. Na de uitspraak stelde ik hoger beroep namens jou in. Het gerechtshof zou nogmaals gaan kijken naar alle argumenten.

“Kom zuster Morfine, je kunt beter mijn bed opmaken. Omdat jij en ik weten dat ik morgen dood zal zijn. (The Rolling Stones, Sister Morphine, album Sticky Fingers, 1971)”

Zover is het niet gekomen. Een paar dagen na het telefoongesprek ontving ik het bericht dat je was overleden. Je hoeft niet meer de straat op. Je hoeft niet meer te scoren. Je hebt geen pijn meer. Nooit meer. Rust zacht.

Kerstbloemen

Aan mij valt eigenlijk weinig op- of aan te merken. Ik fiets altijd naar mijn werk, betaal op tijd de rekeningen en koop weleens een bloemetje voor mijn vriendin. Zulke bloemetjes zijn misschien rolbevestigend, maar we moeten niet vergeten dat bloemen meer houden van vrouwen dan van mannen. Qua levensstijl bevind ik me in de overgangsperiode van carnivoor naar herbivoor. Al is het wel een lange overgangsperiode, de kleinste beetjes helpen. Kerst is voor mij dan ook het feestje van de redelijkheid. Je matigt in vrede, in excelsis deo. En verder geniet ik van het kleine. Een dagje naar een stad, een fietstochtje door de Ommelanden, een wandeling door het park, een goed boek, een gul glas wijn, een lekker zoutje. Een glimlach.

Soms geniet ik minder. Zoals laatst, toen ik over een drukke provinciale weg reed. Ik hield me aan de toegestane 80 km/u en kreeg er spontaan het Driving home for Christmas-gevoel bij. Deze perfecte stemming veranderde echter toen ik een auto naderde die hooguit 60 km/u reed. Ik realiseerde me dat ik in een fuik gereden was, waar ik niet meer uit kon ontsnappen. Het kruiptempo werd meteen onverdraaglijk. Iets minder spontaan kreeg ik er eerst het Road to Nowhere-gevoel bij, daarna het Highway to Hell-gevoel. Allerlei gevoelens gingen dus met me aan de haal. Ik raakte steeds gefrustreerder, sloeg na enige minuten met de vlakke hand op het stuur en riep keihard: ‘MUTS!’ Een rolbevestigende krachtexplosie in het toch al zo drukke verkeer, dat verdient geen ereprijs. Beladen met schuld reed ik daarom naar een winkelcentrum en kocht ik een groot boeket kerstbloemen voor mijn vriendin. Op de parkeerplaats zag ik een man naar een auto lopen. Het was de auto die ik zo-even had vervloekt. Zou ik het boeket spontaan aanbieden aan mijn voorganger? Als kerstgroet? De auto werd gestart en reed in mijn richting. Vanwege mijn starende blik vergat ik dat ik midden op het plein stond. De auto kwam snel dichtbij en begon spontaan te toeteren. Ik sprong weg en hoorde door het geopende raam een luid en duidelijke ‘LUL!’ op mij afgevuurd worden. Daarop schreeuwde ik keihard ‘ WILF!’ terug, gooide het gemengde bos tegen de achterraut en zag dat het haken bleef achter de achterrautwisser. Mij restte niets anders dan de gang naar de bloemist, teneinde een extra groot boeket gemengde kerstbloemen te kopen voor mijn vriendin.

JAAP KROL

LED IT SHINE

HANZE STUDENTEN ZORGEN VOOR VERDUURZAMING VAN WERKPRO

Door **Annelies Romers**

‘750 Euro ophalen in negen schooldagen’, vertelt Martijn Jansen, ‘dat moesten wij doen door een onderneming te starten vanuit een origineel en duurzaam idee.’ Deze opdracht kreeg het groepje van Martijn toen zij nog geen maand op de opleiding Bedrijfskunde zaten voor de Onmogelijke Opdracht. ‘De opbrengst zou LED lampen financieren voor locaties van WerkPro.’

‘Het was redelijk stressvol. Zeker in het begin toen het allemaal niet zo goed liep’, denkt Martijn terug. ‘De eerste drie dagen ben je bezig met het bedenken, dan heb je nog zeven dagen over.’

Vroeg aandacht voor zwerfafval

‘Ons uiteindelijke idee is geworden dat wij een schoonmaakactie zouden organiseren bij een basisschool in Friesland. Wij zijn naar de basisschool toegegaan om daar een presentatie te geven over de gevaren van zwerfafval en de impact die het heeft op het milieu.’ De kinderen verrasten Martijn met hun interesse. ‘Zij waren allemaal aan het rondrennen om afval op te halen.’ Hij geeft over het idee toe: ‘Daar zit natuurlijk niet veel geld in, dat beseffen we zelf ook wel. De basisschool deed ons al een gunst doordat we daar mochten komen. Aan de gemeente konden wij ook geen geld vragen voor afval opruimen. Dus in plaats daarvan zijn wij een crowdfunding gestart.’

Onmogelijke opdracht

Alleen was het niet de enige opgave: ‘Ook gingen wij een dagje naar Studio SpinLink (multimediawerkplaats van WerkPro) waar Niels de Jager, projectleider en werkbegeleider, toelichting gaf op de tweede opdracht. Voor

ons groepje was dat kort gezegd Studio SpinLink helpen met klanten binnenhalen en/of bedrijven zoeken die producten willen geven.’

De naam van deze opgave, de *Onmogelijke Opdracht*, bleek toepasselijk: ‘Het was iets te hoog gegrepen. Ik denk dat niemand, nou misschien één persoon uit onze klas, iets voor elkaar heeft gekregen.’

Nobel doel

De crowdfunding liep wel goed: ‘Ieder van onze groep vond WerkPro een goede organisatie en dat hielp om andere mensen te overtuigen.’ Martijn denkt echter dat het belangrijkste is om meer bekendheid voor WerkPro te realiseren. ‘Als je eenmaal uitlegde wat WerkPro doet en hoe ze mensen helpen, dan was men sneller bereid om de portemonnee te trekken.’

Inmiddels tien minuten na de deadline van de opdracht kan hij weer rustig ademen: ‘Een uur voor de deadline stond de 750 euro op de bankrekening.’ Bij elkaar hebben alle groepjes eerstejaars studenten Bedrijfskunde van de Hanzehogeschool Groningen ruim 18.000 euro opgehaald voor WerkPro.

Martijn weet waarom dit is gelukt: ‘Mensen die het geld gaven vinden dat er een nobel doel achter zit. WerkPro integreert mensen in het werkleven die niet konden werken door bijvoorbeeld een verslaving of psychische aandoening. Zo krijgen zij toch nog een kans op een baan. Dat is toch wat iedereen verdient.’ ♦

Gespleten

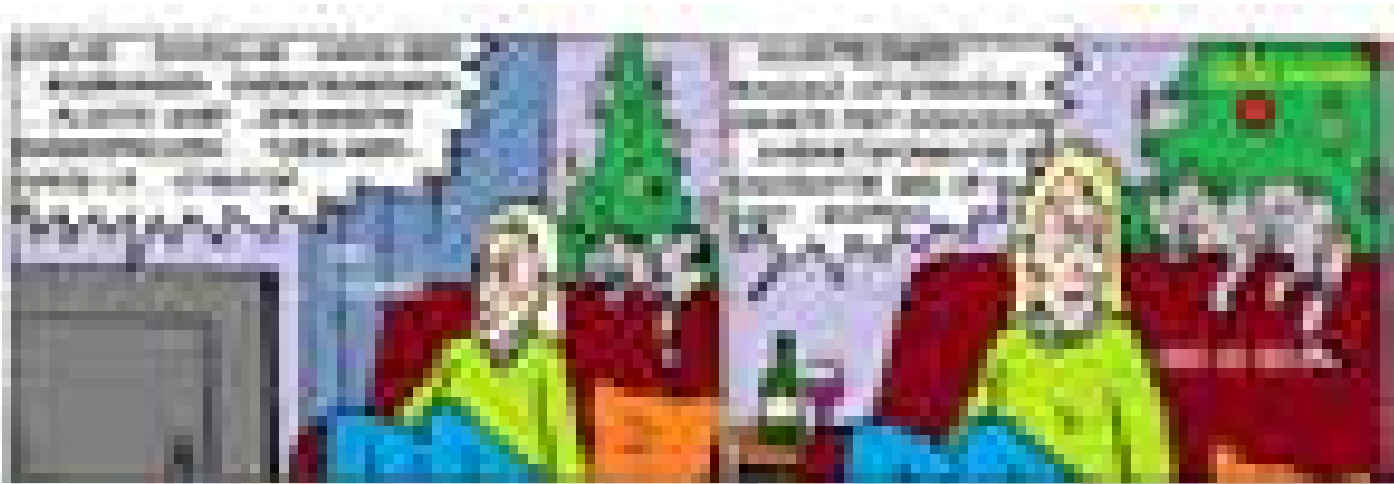
Door **Wietske Aupers** Illustratie **Pim de Boer**

Rinus is een rooie kat van een jaar of 13. Ze woont samen met een mensenvrouw met schizofrenie en een angst-dwangstoornis. In de Riepe beschrijft ze wat het betekent om mantelkat te zijn.

Tot op het merg beledigd ben ik. Ze zit boven op de computer een interview voor De Riepe uit te werken, maar ik moet het gewoon kwijt, ik kijk hoe ver ik kom met de iPhone die beneden rondslingert. Zet het gewoon rechtstreeks in een mail naar het redactieadres. Weet je wat ze tegen me zei? ‘Eigenlijk heb jij ook een soort van schizofrenie, want als je me buiten tegenkomt, herken je me gewoon niet.’ We waren buiten, zij was het gras aan het maaien en ik zag een pracht van een merel langskomen. Dus ja, ik ga eerst achter die vogel aan. Neem geen tijd haar te groeten. Dat heeft niks met een psychotische gedachte te maken, dat heet instinct en instinct gaat voor alles. Bovendien is het een verkeerde interpretatie van het woord schizofrenie die ze gebruikt. Moet je haar eens horen als iemand anders dat doet, bijvoorbeeld in de media. Dan zit ze hardop tegen de tv te praten! Niet omdat ze denkt dat ze daar rechtstreeks gehoord wordt, een gedachte waar psychotici nog weleens last van hebben, maar gewoon omdat ze zo boos is dat ze het kwijt moet... Vaak wordt in de

pers namelijk het woord schizofreen uitgelegd als iemand met een gespleten persoonlijkheid. Iemand die steeds een ander is. Het woord betekent ook letterlijk “gespleten geest”. Maar het is een verouderd woord. Gespletenheid is niet waar een mens met schizofrenie last van heeft. Iemand met schizofrenie hoort stemmen die een ander niet hoort of lijdt aan wanen. Wanen zijn gedachten die niet overeenkomen met de werkelijkheid, bijvoorbeeld de gedachte dat iemand je niet herkent, terwijl diegene gewoon geen tijd heeft om je te groeten. Een waan kan ook zijn dat je als mens denkt dat je eigenlijk een kat bent. Andersom niet. Katten hebben geen wanen. Wij kennen maar één werkelijkheid, de onze. Daarom kunnen wij zo goed zorgen voor mensen met schizofrenie. Wij houden vast aan één lijn, bijvoorbeeld hoe kom ik nu aan eten en hun gedachten gaan vaak alle kanten op. Dat sturen wij dan een beetje bij, bijvoorbeeld door met een zekere regelmaat zelf om eten te vragen. Maar we willen wel met respect behandeld worden. Dat vraagt een psychiater ook en een case-, nee kaasmanager ook. Dus niet zwaaien met het fabeltje dat wij buiten ons baasje niet herkennen. Dat is stigmatiserend! Als er geen vogel in de buurt is en ik zie haar naar de biobak lopen, kom ik meteen op haar af. Dan is ze namelijk meestal bezig in de keuken en je weet nooit waarmee ...

BIE PAD EN WEG

Kruiswoordcrypto

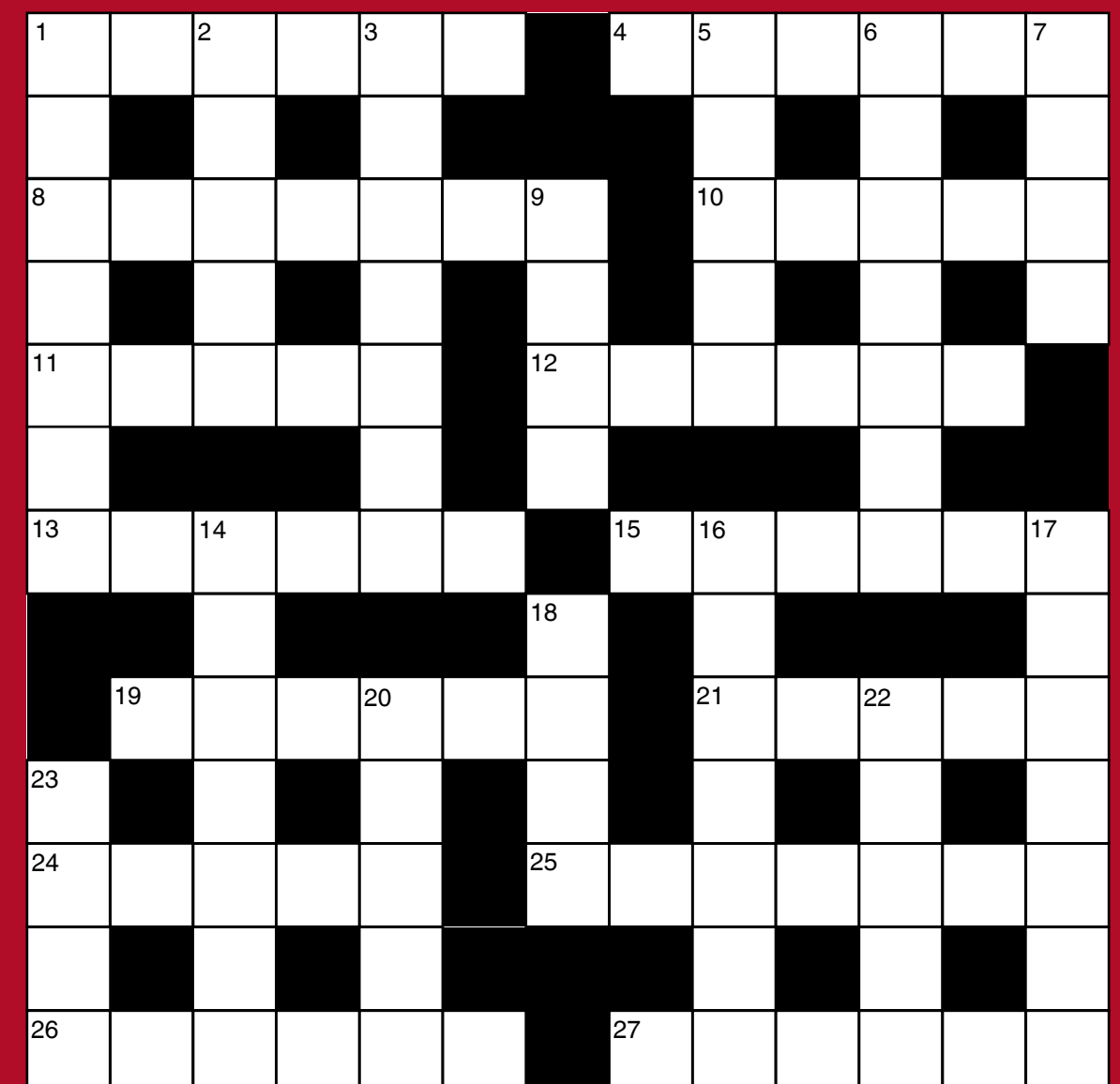
Door **Luuk Kobes**

Horizontaal

- 1 Fit en bruin gebakken
- 4 Verdrietleniging
- 8 In gedachten verzinken
- 10 Telegrafisch alfabet
- 11 Luchtverfrisser
- 12 Oningevuld
- 13 Pc-pilletje
- 15 Horen bij pannen
- 19 Wedijveren
- 21 Gymnastische oefening
- 24 Aangeboden gave
- 25 Geheimzinnig iets
- 26 Finishlijn
- 27 Voor gitaar en racket

Verticaal

- 1 Onheus gefabriceerd
- 2 Jaargetijde
- 3 Kunstmatige verdoving
- 5 Zuidamerikaanse dans
- 6 Verticaal
- 7 Zacht asfalt
- 9 Binnenkort in de buurt
- 14 Gewapende hond
- 16 Serveren
- 17 Schriftelijk verslag
- 18 Knevel
- 20 Aardappelprobleem
- 22 Mislukkeling
- 23 Flink

De oplossing vindt u op pagina 27

Janny van der Heijden
over eten en meer

Geen pakjes of zakjes

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Elvin Boer en Roland J. Reinders**

‘Puur en eerlijk is gewoon heel belangrijk.’ Janny van der Heijden (67), culinair journalist en jurylid van Heel Holland Bakt heeft het over eten, maar het zou net zo goed een omschrijving kunnen zijn van hoe ze in het leven staat. Ze neemt in haar werk vaak geen blad voor de mond en komt graag op voor mensen die het wat minder hebben. Ze heeft altijd iets met eten gehad. ‘Eten was bij ons thuis heel belangrijk, vooral vers en onbespoten. Daar ben ik mee opgevoed voordat het een trend werd. Ook belangrijk was samen eten. Er zaten elk weekend gasten aan tafel.’

Leuke schrijfstijl

Ze is zich ervan bewust dat ze veel geluk heeft gehad in haar carrière. ‘Ik heb nooit hoeven solliciteren, ben bijna altijd gevraagd.’ Ze studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde en als bijbaantje vertaalde ze doktersromannetjes. Haar eerste echte baan was redacteur bij uitgeverij Amsterdam Boek. Op een dag viel daar een vertaalster uit die bezig was met een kookboek. Janny: ‘Ze wisten dat ik koken heel leuk vond en vroegen mij om dat op me te nemen. Op een goed moment zei de redacteur van dat boek ‘Je hebt een leuke schrijfstijl, waarom ga je niet zelf schrijven?’ Een tijdje later ging de uitgeverij failliet en die opmerking was bij mij blijven hangen. Ik dacht: laat ik het eens proberen. Ik had een lijst met uitgevers gemaakt die ik allemaal wou benaderen, maar de eerste die ik belde vroeg meteen of ik een boek over pasta kan maken’

Dat boek kwam er. Het werd het begin van een indrukwekkende loopbaan. Ze werd ook gevraagd om columns over eten te schrijven. Die verschenen in alle regionale kranten. Haar stukjes vielen op en ze werd gevraagd om mee te werken aan twee radioprogramma’s. Ook daar trok ze de aandacht en werd ze vervolgens gevraagd om iets met de presentatie te doen bij het tv-programma Koken met Sterren. ‘Toen heb ik nee gezegd, want dan zou ik iets met “pakjes en zakjes” moeten doen. Dat deed Cas Spijkers, de chef-kok die aan het programma meewerkte namelijk en ik vond dat niet kunnen. Een tijdje later werd ik opnieuw benaderd en toen vroegen ze “Je hebt er zulke specifieke ideeën over, hoe zou jij het willen doen?” Zo werd ik eindredacteur. Toen heb ik als programmaonderdeel “The girl next door” geïntroduceerd. Zij hield van koken maar was er niet echt goed in. Zij mocht koken met pakjes en zakjes, maar ik vond niet dat de chef dat moest doen.’

Jurylid

Bij Heel Holland Bakt gebeurde het tegenovergestelde van wat er bij Koken met Sterren had plaatsgevonden. ‘Ik werd eerst als maker gevraagd en al pratende zeiden ze dat ik eigenlijk precies in het beeld pas als jurylid.’

Ze noemt de samenwerking met André van Duin en Robèrt van Beckhoven een feestje en met het team achter de schermen ook. ‘Zo bijzonder dat we zo makkelijk met elkaar omgaan. Natuurlijk mis ik Martine Bijl. Ik had een sterke band met haar. We kregen vaak op onze kop dat we samen teveel giehelden. Ik ben net zo dol op André, maar dat betekent niet dat Martine vergeten is.’

Ze vindt het moeilijk om aan te geven of er een koekje of gebakje uit de show is dat ze nooit zal vergeten. ‘Ik heb zo veel bijzondere smaakcombinaties geproefd ... en als je één ding proeft, dient vaak het volgende superlekkere zich al aan. Ik ben altijd onder de indruk dat de bakkers zoveel creativiteit laten zien.’ Als ze even nadenkt komt ze toch met een voorbeeld: ‘Menno, de winnaar van 2014 had een crème, die was echt heel bijzonder.’

Tafelen verbindt mensen, maar het hoeft niet allemaal duur en luxe te zijn

Presentatrice

Janny had begin dit jaar ook haar eigen programma op 24Kitchen: De Smaak van Nederland. En ze heeft een eigen podcast De Smaak van Vroeger. Ook presenteert ze met André van Duin het programma Denkend aan Holland waarbij ze samen op een boot langs mooie plekjes in Nederland varen. Presenteren is volgens haar wezenlijk anders dan jurylid zijn. ‘Als jurylid heb ik een taak, als ik presenteer ben ik vooral geïnteresseerd in wat de ander te vertellen heeft, dan ben ik ondergeschied.’ Hoewel ze in het begin van haar carrière liever niet in beeld wou, voelt ze zich inmiddels voor de schermen helemaal op haar gemak. ‘Dat is ook wel omdat ik kan meedenken als maker. En ik vind het heel leuk om ernaast nog (kook-)boeken te schrijven. Ik heb een zwak voor het allereerste boek dat ik ooit schreef, *Pasta*, omdat het laat zien hoeveel passie ik toen had, ook al schrijf ik nu heel anders.’ Op dit moment is ze bezig met een boek over de geschiedenis van de Nederlandse eetcultuur aan de hand van stillevenen. ‘Ik heb een enorme liefde voor het verbinden van vroeger tijden met nu.’ »

Boodschap

Ze is blij met de brede bekendheid die Heel Holland Bakt haar heeft gebracht. ‘Als je bekend bent is het makkelijker om een boodschap voor het voetlicht te brengen. Ik vind bijvoorbeeld ouderen en voeding heel belangrijk. Er is veel ondervoeding bij ouderen. Als een partner overlijdt, vinden mensen het vaak moeilijk om voor zichzelf te blijven koken.’ Ook mensen met een verstandelijke beperking hebben haar warme aandacht: ‘Toen de pgb’s wegvielen, moesten veel mensen voor zichzelf gaan koken die dat niet elke dag deden. Daar heb ik een kookboek voor gemaakt met tips, zoals af en toe samen koken. Het heet *1 2 3 Ik kook!*’

Samen kerstmis vieren

Kerstmis is voor haar: familie en samenzijn en dan vooral samen koken en eten. ‘Vroeger bij ons thuis zat met kerst iedereen van de kennissen aan tafel die anders alleen was geweest. Bij mij komen nu alle kinderen en kleinkinderen. Tafelen verbindt mensen. Maar het hoeft niet allemaal duur en luxe te zijn. Eet voor mijn part snert of boerenkool. Het allerbelangrijkste is dat je gezellig aan tafel zit. Dat kan hem zitten in wat leuke decoraties of dat je mooi dekt.’ ‘Mensen moeten ook niet in de stress schieten omdat het allemaal hip en nieuw moet zijn. Als je van koken houdt en je vindt het leuk om uit te pakken is dat prima, maar het is geen must. Een kant-en-klaar taartje bij de koffie is ook een nagerecht. Vroeger maakte ik vaak ingewikkelde dingen, zoals ossenhaas in deeg. Nu ik kleinkinderen heb maak ik bijvoorbeeld een risotto die ik voor hen heel simpel houd en voor de rest wat luxer maak.’

Bezinning

Kerst is voor haar geen religieus feest, maar wel een moment van bezinning. Ze is lid van de vrijmetselarij. ‘Dat houdt in dat je kijkt naar de rol die je zelf in het geheel hebt. De mens is een ruwe steen en door middel van werktuigen maak je die tot een vierkant, zodat je makkelijker samen iets kunt bouwen. Het is niet het omverwerpen van de wereldorde, wat sommige mensen denken. Het gaat er om je af te vragen ‘Hoe kan ik een ander helpen?’ Met kerst staat centraal dat het licht wordt en dat je het lichtpuntje wilt zijn in het leven van een ander.’ Janny gebruikt haar bekendheid om ambassadeur te zijn voor diverse goede doelen, bijvoorbeeld Warchild, het Spierfonds en KWF. Goede doelen horen voor haar niet specifiek bij kerst. ‘Ik zou het wel fijn vinden als sommige mensen, op zijn minst met kerst, aan een ander zouden willen denken. En dat ze zich realiseren dat het vaak een dunne scheidslijn is waardoor mensen hun gezondheid verliezen of in de problemen komen. Mensen die dakloos zijn, daar wordt nog weleens op neergekeken, maar het zijn over het algemeen hele zachte mensen. Als ze slecht zijn, dan zouden ze wel het dievenpad opgaan in plaats van een daklozenkrant te verkopen! Ik hoop dat er met kerst niemand op straat hoeft te zijn. Dat er voor iedereen wel een plekje is.’ ♦

HOROSCOOP

Illustratie Paul Kimkes

Steenbok 22 december – 20 januari

Laat de noodzaak om volgens de regels te spelen los. Laat de behoefte om andere mensen te plezieren gaan. Je hoeft je niet anders voor te doen dan je bent om geliefd en gewaardeerd te worden. Schroom niet om voor jezelf, je waarden en je visies op te komen

Waterman 21 januari – 19 februari

Het antwoord op het conflict dat jou bezighoudt vind je alleen door naar binnen te keren. Er ligt een gulden middenweg voor je open, Waterman. Een manier om zowel jezelf als het collectief te verheffen. Houd vast aan je langetermijnvisie wanneer je de volgende grote stap zet.

Vissen 20 februari – 20 maart

Wat doe je als alles in chaos verzinkt? Wat doe je als de dingen weigeren te gaan zoals jij wilt? Daal je af in een neerwaartse spiraal van negatieve emoties of verwelkom je de kans om een nieuwe richting in te slaan? Onthoud: afwijzing is slechts een omleiding.

Ram 21 maart – 20 april

Dit is niet het moment om je op de buitenwereld te concentreren, je innerlijke welzijn vraagt om aandacht. Je zult moeten leren omgaan met de verwachtingen die je hebt geschept. Het geschenk van acceptatie zal je helpen vrede te sluiten met waar je je thans in het leven bevindt.

Stier 21 april – 21 mei

Dit is het einde van een grote cyclus. Je hebt constant te maken gehad met ingrijpende veranderingen. Onthoud dat het nieuwe niet kan worden gecreëerd zonder de vernietiging van het oude. Stop met het kleineren van jezelf, je bent immers geboren om een groots leven te leiden.

Tweelingen 22 mei – 21 juni

Blijf toegewijd aan je doelen. De uitdagingen waarmee je wordt geconfronteerd zijn slechts van tijdelijke aard. Deze uitdagingen helpen je om je horizon te verbreden en voorheen gesloten deuren te openen. Luister naar je lichaam en innerlijke welzijn en zorg ervoor dat je niet overweldigd raakt.

Kreeft 22 juni – 22 juli

Ieder succesverhaal wordt voorafgegaan door mislukkingen en de jouwe is geen uitzondering. Kijk met trots terug op alle mislukte pogingen die je hebben geholpen om je vaardigheden te verbeteren en de persoon te worden die je nu bent. De moeite die je vandaag doet, zal morgen prachtige resultaten opleveren.

Leeuw 23 juli – 23 augustus

Een kans die in het verleden verkeerd heeft uitgepakt, komt in een geheel nieuwe vorm terug in je leven. Je aarzeling is begrijpelijk, maar je aarzeling is ook een teken dat de gegeven kans je zal uitdagen om uit je comfortzone te stappen en je visie zal verbreden.

Maagd 24 augustus – 22 september

Het probleem is dat je te veel vasthoudt aan jouw ideeën over hoe de dingen wel en niet zouden moeten zijn. Laat het gaan en geef je over in plaats van weerstand te bieden aan de stroom. Je perspectief op het leven zal op deze manier een positieve wending nemen.

Weegschaal 23 september – 22 oktober

We hebben allemaal onze karmische bagage. Bagage die bepalend is voor het soort ervaringen dat we in ons leven zullen aantrekken. De uitdagingen maken een deel uit van dit plan. Wees dankbaar voor hun aanwezigheid in plaats van ze als ongemak te beschouwen. Het maakt groei mogelijk.

Schorpioen 23 oktober – 21 november

Er zijn vrienden die je bijstaan in tijden van nood en dan zijn er vrienden die enkel in goede tijden aan je zijde staan. Weet wie je echte vrienden zijn. Het universum houdt je een spiegel voor zodat je de relaties kunt herkennen die het verdienen om gekoesterd te worden.

Boogschutter

23 juli- 23 augustus

Boogschutter 22 november – 21 december

Niets in ons leven is zonder doel, vooral niet in onze relaties. Het is waar dat je op interpersoonlijk vlak met verschillen te maken hebt, maar deze verschillen zijn slechts een uitnodiging om te bezinnen. Vertrouw erop dat het geschenk van onvoorwaardelijke liefde deze banden zal genezen en transformeren.

Buurvrouw & Buurvrouw Bus

Bouwt bruggen

Tekst en fotografie door **Arnold de Meijer**

Sinds 11 november 2019 is de Buurvrouw & Buurvrouw Bus een vertrouwde verschijning geworden in Leeuwarden. De oprichtingsdatum is bewust gekozen. Net als bij Sint Maarten, die zijn mantel deelde, gaat het om het delen met anderen die het nodig hebben. Op een vaste dag van de week is de bus te vinden op een vaste plek in een wijk, de B&B Bushalte.

‘De bus is de ontmoetingsplek’, vertelt Monique van der Hoek (52) en buurvrouw van het eerste uur. ‘We doen de luifel uit en er ontstaat reuring. Een bakkie en een praatje maken en er is altijd wat om mee te nemen. De bus is dan ook voorzien van allerlei vakken en bakjes met toiletartikelen, tweedehands kleding, met uitsluiting van ondergoed. Dat is allemaal nieuw, etenswaren, schoenen, ja zelfs complete maaltijden.’

‘Wat wij eigenlijk doen is bruggen bouwen. Wij zorgen op een laagdrempelige manier voor verbinding tussen verschillende groepen mensen.’

Bushalte

Elke wijk komt in aanmerking voor een halteplaats van de bus. Monique: ‘Als er buurmannen en buurvrouwen zijn

die het een en ander willen doen en regelen. Eigenlijk is de bus het ultieme burgerinitiatief. Buren doen iets voor ander burens in de wijk. Zij regelen de bemanning, regelen de inbreng, et cetera. Alle burens zijn welkom bij de bus. Het is essentieel om ergens naartoe te kunnen. Waar je gezien wordt en mag zijn wie je bent.’

Van mens tot mens

‘Je kunt er een praatje komen maken, een kop koffie drinken of wat spulletjes, boodschappen of kleding komen halen of brengen. Of je nou iets materieels of iets sociaals nodig hebt. Het mooie daarvan is dat het rechtstreeks van mens tot mens is. Daarmee doorbreken we voor velen de eenzaamheid en bieden wij een tegenwicht aan sociale uitsluiting in de samenleving. Wij geven het woord samen

in samenleving weer een nieuwe dimensie. Tijdens de coronacrisis hebben we dat gemerkt. Door veel mensen werden we enorm gemist omdat zij nergens meer naartoe konden gaan. Mienskip of Noaberschap krijgt dan een heel andere betekenis, namelijk: met elkaar voor elkaar.’

Het kan anders

‘Wij zijn geen rechtspersoon, hebben geen bankrekening. Wij houden onze vrijheid door het niet aanschrijven van fondsen. Als burens doen wij wat we kunnen. Daarmee zet je niet alleen mensen in hun kracht, maar heb je ook de potentie om de wereld te laten zien dat het anders kan en moet.’ ‘Burens staan gewoon voor elkaar klaar. Rechtstreeks vanuit het hart. En zeg nou zelf: wie heeft er nou geen buurvrouw nodig, want een goede buur is nog altijd beter dan een verre vriend.’ ♦

DE BALLADE VAN DE KERST BOOM

Tekst en Illustratie **Robby Bakker**

Zuchtend en steunend liepen mijn moeder en ik langs een rij armetierige kerstbomen. Ingebonden als rollades stonden ze tentoongespreid tegen de voorzijde van het plaatselijke tuincentrum.

‘Wat een armoe’, snoof mijn moeder. Ze pakte een twijgje beet en kastijdde het met de nagels van haar duim en wijsvinger. ‘Kijk nou toch, de naalden laten al los als je ernaar kijkt!’

Met een diepe zucht draaide ze zich naar mij toe en keek me met een wanhopige blik aan. ‘Ach, dat is de straf als je de dag voor kerst nog een boom koopt, vrees ik. Het runnen van een cateringbedrijf mag dan wel een goudmijn zijn in december, waar ik de tijd vandaan moet halen om Kerstmis zelf ook nog naar behoren te vieren is mij een raadsel.’

In de jaren daarvoor kocht mijn vader altijd de kerstboom, maar daar had mijn moeder een stokje voorgestoken.

‘Waarom neem je toch altijd een boom van titanische proporties?’ had ze hem nurks gevraagd. ‘Één verkeerde beweging en je mist een oog!’

Toen we de zoektocht bijna hadden opgegeven, ontdekten we per toeval een zeer fatsoenlijk exemplaar - donkergroen, welriekend en niet te groot - verstopt achter een paar verdorde sneuneuzen.

Verheugd over onze vondst namen we de boom mee naar huis en togen het op. Nadat we klaar waren, stoof mijn moeder onmiddellijk naar de keuken en klom achter de potten en de pannen. Ik scharrelde achter haar aan. Een warme, haast bedwelmende geurnevel spreidde zich over de ruimte uit.

‘Helpt Sonja niet mee, mam?’, vroeg ik.

Sonja was mijn moeders collega en beste vriendin.

‘Die komt later’, riep mijn moeder, terwijl ze driftig met bakkwastjes en pureestampers in de weer was. ‘Ze moest nog iets regelen. Daarenboven, hoe sneller alles klaar is, hoe beter. Wat heb ik een pokkenhekel aan de feestdagen. Ik kan niet wachten tot het één januari is.’

‘Ik ben thuis!’, schalde de koperen stem van mijn vader even later vanuit de woonkamer. ‘Kom eens kijken wat ik voor

jullie heb!’ Met schwung tolde mijn moeder de woonkamer in, ik volgde gedwee in haar naar kruidnagel geurende kielzog.

‘Wat is dit?!’, brieste ze.

Triomfantelijk stond mijn vader in het midden van de zitkamer met een reusachtige kerstboom in zijn armen. Met een strakgespannen gezicht wees mijn moeder naar de boom die we zojuist hadden opgetuigd.

‘Maar ik dacht dat je geen tijd had om er een te kopen’, riep mijn vader verontwaardigd uit.

‘Dan alsnog’, zei mijn moeder, ze gooide haar armen in de lucht en slaakte een zucht van ergernis.

‘Maar ... wat moet ik hier nu mee?’ Beteuterd schudde hij het groene kolos heen en weer.

‘Zet maar in de hoek’, antwoordde mijn moeder. ‘Ik verzin wel wat.’

‘Wanneer komt je moeder?’, vroeg mijn vader, terwijl hij de boom naar een donkere hoek van de zitkamer verbande.

‘O herinner me er niet aan!’, riep mijn moeder wrevelig. ‘De zenuwen gieren door mijn lijf’, en met zware stappen en opgeheven schouders beende ze terug naar de keuken.

Een halfuur later ging de deurbel. Ik hobbelde achter mijn moeder aan. Gespannen opende ze de deur. Daar stond Sonja, met een vrolijke glimlach.

‘O Son’, zei mijn moeder opgelucht. ‘Wat ben ik blij om jou te zien. Ik was heel even bang dat het mijn moeder was.’

‘Maak je niet druk’, zei Sonja zalvend en gaf mijn moeder een hartelijke knuffel. ‘Verloopt alles volgens schema?’

‘Volgens schema?’, verzuchtte mijn moeder. ‘Dat is maar net hoe je ertegenaan kijkt.’

‘Nou ja, doe je ogen eens dicht’, zei Sonja schalks.

‘Waarom?’, vroeg mijn moeder argwanend.

‘Een cadeau. Kom op, ogen dicht!’

Mijn moeder sloot bevreest haar ogen en stond met haar armen kruislings voor haar borst te wachten. Sonja gaf mij een knipoog, marcheerde kordaat naar haar auto en rommelde in de kattenbak.

‘Ogen open!’, riep ze kort daarop.

Glunderend waggelde Sonja met het cadeau in haar armen naar de voordeur. Het was, jawel, een kerstboom.

‘Je zei dat je geen tijd had om er een te kopen en mijn neef werkt bij Groenrijk, dus ik dacht ... Verrassing!’

Mijn moeder keerde zich terstond om en liep op hoge poten terug naar binnen, bevangen door de kippendrift. ‘Het is tijd voor mijn beschuitje Valium’, hoorde ik haar nog mompelen.

Na een pot sterrenmunthee en een gebergte aan tortillachips, was mijn moeder eindelijk bedaard. Ze lag als een odalisk op de bank, terwijl mijn vader slaafs haar kuitten masseerde. Sonja stond voor het raam en tuurde met toegeknepen ogen door de vitrage.

‘Wil je het goede of het slechte nieuws?’, vroeg Sonja plots.

Met een ruk kwam mijn moeder overeind. Ik rook hoe een angstgeur opsteeg. ‘Ik weet ‘t niet...’, stamelde ze.

‘Je moeder stapt uit de taxi’, zei Sonja zenuwachtig.

‘Wat is dan het goede nieuws?’, vroeg mijn moeder dringend.

‘Dat is het goede nieuws’, gaf Sonja ter repliek.

Mijn moeder slikte. ‘Maar ... maar wat is dan het slechte nieuws?’

Sonja draaide zich om en zei: ‘Je raadt nooit wat ze het pad opsleept.’ ♦

DAKLOOSHEID IN NOORD-NEDERLAND

Zo oud als de wereld is ook het daklozenprobleem. Zwervers en landlopers werden ze vroeger genoemd, verbannen naar Veenhuizen, maar ook toen waren het gewoon dak- en thuislozen. In de problemen geraakt, psychosociale instabiliteit, verslavingsproblematiek, het was er ook toen al. In de loop der tijd heeft de wereld zich ontwikkeld tot een maatschappij waar hoofdzakelijk gelet wordt op de winnaars. Maar er vallen steeds meer mensen tussen wal en schip door scheidingen, verslavingen, armoede en tanende geestelijke gezondheid. Gemeenten en provincies tuigen steeds meer instellingen op om deze groep hulp te bieden. Dit is het vierde en laatste artikel in deze serie. Een tegengeluid.

ARMOEDE: BETER VOORKOMEN DAN BESTRIJDEN

Door **Annelies Romers** Fotografie **Reyer Boxem**

‘Allerlei betaalde krachten zijn in de weer met voorzieningen voor arme mensen.’ Prof. dr. Laura Batstra van de Groningse faculteit Gedrags- & Maatschappijwetenschappen verbaast zich hierover. Volgens haar kan dit anders: ‘Dat wij arme mensen ondersteunen is mooi, maar het lijkt mij beter om de pijlen te richten op het voorkomen van armoede.’

Plakken van pleisters bestrijdt geen armoede

‘Nu zijn er legio voorzieningen voor mensen die te weinig hebben. Ambtenaren bedenken ze en voeren ze uit. Ook zijn er allerlei initiatieven om armoede te bestrijden, zoals voedselbanken of stichtingen die een sport of een fiets betalen voor kinderen. Dit wordt begeleid door vrijwilligers, »

maar vaak ook door betaalde krachten. Het ene project is nog sympathieker dan het andere. Maar dit plakken van pleisters helpt arme mensen alleen kortdurend en maakt ze afhankelijk van liefdadigheid. Er is een situatie ontstaan waarin we ontzettend veel tijd en geld besteden aan het bestrijden van armoede, terwijl de arme mensen arm blijven.’

Hoe men over en tegen minderbedeelden praat

‘De overheid trekt jaarlijks vele miljoenen uit om arme kinderen te laten meedoen aan sport en cultuur. Tevergeefs, zo blijkt inmiddels al tien jaar uit onderzoek. Gezinnen maken nauwelijks gebruik van de regelingen en de miljoenen verdampen. Onderzoeksinstituten zoals het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) in 2011 en recentelijk het Mulier Instituut wijzen naar de ouders uit armlastige gezinnen. Die zouden zelf niet actief zijn en daarom hun kinderen ook niet stimuleren. Ik vind dit ontieligelijk stigmatiserend. Wij mogen met ons allen heel goed na gaan denken over hoe wij over en tegen mensen met weinig geld praten.’

Bewijzen dat je arm genoeg bent

‘Wat een niet te onderschatten rol speelt, is de situatie waarin we mensen plaatsen die noodgedwongen een beroep doen op financiële steun. Als zij bijvoorbeeld een bijdrage vragen voor sport en cultuur voor hun kind, dan moeten ouders eerst bewijzen dat zij daar arm genoeg voor zijn. Vaak komt er dan iemand over de vloer die hun hele financiële situatie door mag lichten. Vervolgens bepaalt een beoordelingscommissie in veel gevallen of ze wel of niet in aanmerking komen. Zou jij afhankelijk willen zijn van zo’n commissie van mensen die het financieel beter getroffen hebben? Als het geld voor bijvoorbeeld sport toegewezen wordt, dan maakt een liefdadigheidsstichting dat doorgaans direct naar de sportvereniging over. Kortom, iedereen mag weten dat jij arm bent. Zo behandel je mensen niet gelijkwaardig. Het zou beter zijn om die vele jaarlijkse miljoenen van het Rijk te gebruiken om sport en cultuur voor alle kinderen goedkoop of gratis te maken. Dat scheelt een hoop gedoe, stichtingen, geld, en zo hoeft er niemand door het stof te gaan om te mogen sporten of om naar muziekles te kunnen.’

Beleidsmakers inspecteren in plaats van mensen in armoede

‘Als een armoedebeleid faalt dan moeten we niet wijzen naar de ouders maar naar degenen die het beleid maken en er stug aan vast houden. Het is allang duidelijk dat het op deze manier geldverspilling is. De meeste beleidsmakers hebben

geen idee hoe het is om arm te zijn. De Groningse wethouder Isabelle Diks (GroenLinks) stelde onlangs dat mensen nog eens goed moeten nadenken als ze een kinderswens hebben, maar in de schulden zitten of in een slechte woning wonen. Zij lijkt zich niet te beseffen dat dit voor veel arme mensen een langdurige realiteit is, geen kortstondig probleempje. De provincie trekt geld uit voor voorlichting over zwangerschapswensen aan mensen in ongelukkige situaties. Dit geld zou beter besteed zijn aan het oplossen van deze omstandigheden. Maak die huizen op orde en help mensen met hun schulden.’

In duurbetaalde tijd, dure onderzoeken bespreken

‘Ik denk dat we het vele armoedeonderzoek in moeten perken. Wij weten inmiddels dat armoede allerhande oorzaken en heel veel nare gevolgen heeft. Moeten we dat echt elk jaar opnieuw onderzoeken? Laatst werd ik uitgenodigd om te spreken op een congres over armoede. Op dat soort congressen komen allerlei duurbetaalde mensen urenlang bij elkaar om hun dure onderzoeken te bespreken. Voor de grap mailde ik terug: Wat is de sprekersvergoeding? Ik heb niks meer gehoord, al legde ik nog uit dat het een grapje was met een serieuze ondertoon. Het is nogal zuur dat er kennelijk wel geld is voor deze onderzoeken en bijeenkomsten, maar niet voor het verhogen van de laagste inkomens.’

Als burgers lawaai maken, dan volgt de politiek

‘Als je even een stapje terug doet en de situatie van een afstandje bekijkt, dan zie je hoe bizar het armoedebeleid is geworden. We maken mensen die de pech hebben weinig geld te hebben afhankelijk van liefdadigheid. We praten stigmatiserend en denigrerend over hen. Op deze manier is het logisch dat ze zich gaan schamen voor hun armoede. Toch is dat zo verkeerd. Niet zij zouden zich moeten schamen, maar wij allemaal. Wij laten het immers met elkaar gebeuren dat er zoveel kinderen en volwassenen leven in armoede. Als wij allen lawaai maken, dan veranderen er dingen. Zo heeft het initiatief Voor 14 bereikt dat door heel Nederland gemeenten stemden voor het verhogen van het wettelijk minimumloon naar 14 euro per uur. Zelfs de VVD is nu voor de door linkse partijen al lang gewenste verhoging van de minimumlonen. Als genoeg burgers aangeven dat uitkeringen ook moeten stijgen, dan volgt de politiek wel. Als wij alle regelingen, initiatieven en onderzoeken afschaffen, dan kunnen wij met het geld dat daardoor overblijft de laagste inkomens verhogen en armoede opheffen.’ ♦

JAGER EN PROOI

Door **Maarten Vermeulen** Illustratie **Robby Bakker**

Als wespen zwermen ze rond. Fietsende straatdealers, op jacht naar hun prooi. Hun zakken zitten vol met drugs. Ze jagen op drugsverslaafden die elke dag bezig zijn om aan hun fiks te komen.

»

Monique (30) en haar vriend Leroy (39) zijn beiden verslaafd. Ze roken “wit”, ofwel cocaïne. Basen heet het. Je stopt een beetje as in een pijpje en daarop leg je de coke die je vervolgens verbrand met een aansteker en oprookt. Monique vertelt.

‘Met roken kan je met mensen omgaan waar je eigenlijk helemaal niks mee te maken wil hebben. Maar omdat ze te roken hebben ga je toch met ze om. Dan ben je eigenlijk gewoon aan het faken. Er zijn ook altijd mensen bij die slechte bedoelingen met je kunnen hebben als je rookt. Ze nodigen je uit om te roken. Je neemt een paar trekjes, waarna je gewoon meer wilt hebben. Het is niet zo dat je er zomaar mee kan stoppen. En dat weten die mensen ook. En dan beginnen ze vaak dingen van je te eisen. Bij vrouwen kan je wel raden wat dat is.’

De jagende straatdealers verkopen een “bolletje wit” voor vijf euro. Daarmee heeft Monique twee goeie “hits” waarna

Of je steelt van mensen of je steelt uit winkels

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe.

Wilt u als bedrijf ook bijdragen?

Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion
Als de zon, tekentherapie
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)
De Huismeesters, Groningen
Digno BV, Haren
Dik Bike Centre, Groningen
Doesburg autoverhuur, Groningen
Dries Rolde BV
Dunk
Forum Groningen
Gemeente Groningen SoZaWe
Groningen Seaports
Groninger Kredietbank
Klooster Reizen, Haren
Kluzzenbedrief Jan
Kompas Zuidlaren
Lightwave, Groningen
Lotus uitvaart, Thesinge
Metaware BV, Groningen
Mamamini Helpman

Bewindvoering en inkomensbeheer
Tekentherapie, opleiding en begeleiding
Nieuws uit Groningen/Drenthe
Woningcorporatie stad Groningen
Informatietechnologie
Van ventiel tot helm
Van sjorband tot aanhangwagen
Installatietechniek
Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg
Boeken, films en events
WU is dichtbij
Havendienstverlening
Sociale hulpverlening
Reisbureau
Veur putjederij in en omt hoes
Specialist in financiële zorgverlening
Spirituële opleidingen
Uitvaartverzorging en -begeleiding
Cloudoplossingen managementsystemen
Goededoelenkringloop

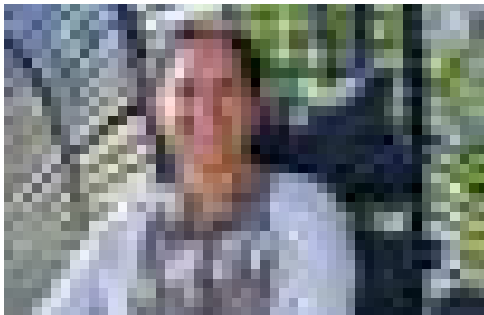
ze een lekkere “flash” voelt. De rest van de tijd is ze gestrest op zoek naar geld om meer drugs te kunnen kopen. ‘Ik heb zoiets van, of je steelt van mensen of je steelt uit de winkel. Ik ben iemand die steelt van de winkel. Ik heb van alles uit de winkel gestolen. Het begon met opdrachten voor mensen die aan mij vroegen of ik iets voor ze konden stelen. Dan kreeg ik daar een beetje spul voor. Later ben ik uit mijzelf naar supermarkten gegaan. Dan vulde ik mijn tas met flessen alcohol zoals Johnny Walker of Jack Daniels die ik dan doorverkocht.’
‘Ik heb drie keer vastgezet. Maar ik geloof zelf niet dat iemand door drugs een slechter persoon wordt. Het kan wel zijn dat iemand meer de neiging heeft om slechtere dingen te doen. Door te stelen van mensen of te bedriegen of iemand te beroven. Ik kan ook wel gierig zijn met dat ik alleen aan mijzelf denk als ik drugs heb gebruikt, dat geef ik eerlijk toe.’
Leroy vult aan, ‘uiteindelijk heb je twee soorten gebruikers. De een zet drugs vooraan, die liegt en bedriegt erop los en heeft geen krediet bij mensen. En je hebt gebruikers die drugs op de laatste plaats zetten. Die komen afspraken na en kan je vertrouwen.’

Monique en Leroy zijn door hun verslaving zowel prooi als jager. Prooi van de straatdealers, jagers op het “aas” – gestolen geld – waarmee ze hun dealers kunnen betalen.

Volgende maand in De Riepe:

Islam als inspiratie

“Liefdadigheid kan een glimlach zijn, of een bezoek aan een zieke.” Aan het woord is Aisa Kariman (52). Ze is huisarts en moslima. Aan De Riepe vertelt ze hoe haar geloof haar inspireerde bij de keuze van haar beroep en wat ze, ook vanuit de Islam, nog meer doet om iets te betekenen voor een ander.

En verder:

- Hoop op gezinshereniging
- Wat nou als het lukt, Kraantje Pappie

Deze zal verschijnen rond 1 januari 2022

Oplossing puzzel van pagina 23

¹ G	E	² Z	O	³ N	D		⁴ T	⁵ R	O	⁶ O	S	⁷ T
E		O		A				U		P		E
⁸ M	I	J	M	E	R	E	⁹ N	¹⁰ M	O	R	S	E
A		E		C		A		B		E		R
¹¹ A	I	R	C	O			¹² B	L	A	N	C	O
K				S		I	J			A		
¹³ T	A	¹⁴ B	L	E	T		¹⁵ P	¹⁶ O	T	T	E	¹⁷ N
			L				¹⁸ S	P				O
		¹⁹ K	A	M	²⁰ P	E	N		²¹ S	P	²² L	I
²³ F		F		U		O		L		O		U
²⁴ O	F	F	E	R		²⁵ R	A	A	D	S	E	L
R		E		E				A		E		E
²⁶ S	T	R	E	E	P		²⁷ S	N	A	R	E	N

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

Hoendiephuis, voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

Ommelandershuis
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Het Kopland
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00 uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen 10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3 langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Sociaal Pension Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsbrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uurs opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK
Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH winschoten
tel: 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel: 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

NIEUW-AMSTERDAM
24-uurs opvang en nachtopvang
Leger des Heils
Zijtak WZ 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam
tel. 0591-551 020

EMMEN
Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils
Beschermd Wonen Boshuis
Boslaan 138
7822 EP Emmen

HOOGEVEEN
Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN
Sociaal Pension Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

LEEUWARDEN
Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel: 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

Zorgopvang
J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0900-1188881
www.wender.nl

Sociaal Pension Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0900-188 881
www.wender.nl

Sociaal Pension Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0900-188 88 81
www.wender.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM
Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM
Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

HEERENVEEN
Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK
Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

De Herberg
Vier kamers voor dak- en thuislozen, verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

STRAATKANJER

Een echtpaar

Door **Maarten Vermeulen**
Fotografie **Frits Blom**

Mihaela-Mariana Poianà en Stefan Caldarareasa zijn een echtpaar die samen De Riepe verkopen. Ze zijn al dertien jaar in Nederland. 'Onze kinderen zijn de belangrijkste personen in ons leven. We hebben er twee, een jongen en een meisje. Ze zijn achttien en zestien en wonen bij opa en oma in Roemenië. We zien ze één keer per jaar, een paar dagen tijdens de vakantie. We hebben geen andere keus, we moeten werken, daarvoor biedt De Riepe een mooie oplossing. Met de verkoop van De Riepe kunnen we de huur en gas en licht betalen. We wonen niet in een huis, maar in een caravan op een camping waar geen Roemenen wonen. Op deze manier kunnen we geld besparen waarvan we een beetje terugsturen naar Roemenië. Het is wel overleven, maar we kunnen op geen andere manier geld verdienen want we spreken de Nederlandse taal niet. Het verkopen van de krant biedt daarvoor een heel mooie oplossing. Maar het is wel zwaar. Gelukkig voelen we ons hier geaccepteerd. De Nederlandse mensen zijn lief tegen ons als straatkrantverkopers. We willen de mensen bedanken dat ze de Riepe kopen. En dat wij daardoor op onze manier kunnen leven.